40/69

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1916. ÉVI SZEPTEMBER 21. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA

REF. ESPERESI HIVATAL
Érkezett: 19 16 év X4 hó d n.
418 szám
Előszám: Melléklet
Utószám:

1916.

NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA

NAGYSZALONTÁN.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1916. ÉVI SZEPTEMBER 21. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

ÖSSZEÁLLITOTTA :

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

1916.

NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA

NAGYSZALONTÁN.

A Nagyszalontai Református Egyházmegye
1916. évi szeptember hó 21. napján Nagyszalontán tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbiró (helyettes elnök) elnöklése mellett:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus	Hadházy Kálmán
Nagy Imre	Tatár Balázs
Csécsi Imre	Ötvös Gyula
Szabó István	
Kassay Béla	

II. Ügyész:

Hadházy Kálmán.

III. Jegyzők:

Fogarassy Bálint és Perecz István lelkészi, Tatár Balázs és Szabó Lajos világi részről.

IV. Számvevőszéktől:

Rácz Gyula elnök, Perecz István előadó, Kassay Béla, Bugyi János, Bottyán Pál, Debreczeni István, H. Fekete Péter, Kegyes István.

V. Tanügyi bizottságból:

Böszörményi Lajos elnök, Bottyán Pál előadó, Balog Ambrus, Nagy Imre, Csécsi Imre, Szabó István, Kassay Béla, Fogarassy Bálint, Kolumbán Áron, Bessenyey Imre, Perecz István, Szondy Géza, Szabó Lajos, Szücs Balázs.

VI. Lelkészek:

Balog Ambrus sarkadi, Bessenyei Imre mezősasi, Bódogh János mezőbajji, Boros Gábor árpádi, Bottyán Pál belényesi, Böszörményi Lajos nagyszalontai, Bugyi János erdőgyaraki, Csécsi Imre aradi, Deb

reczeni István nagyszalontai, Elek Sándor okányi, Fogarassy Bálint ágyai, Gyenge János nagyz réndi, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kassay Béla tenkei, Kolumbán Áron kötegyáni, Lengyel Imre radnalippai, Nagy Imre biharugrai, Ónody Sánd r mezőgyáni, Perecz István körösnagyharsányi, Polgár Gyula várasfenesi, Szabó István geszti, Unghváry Gyula tamáshidai lelkészek.

VII. Tanitóképviselők:

Posta Lajos, Szücs Balázs.

VIII. Egyházak világi képviselői:

Biharugráról: Vass Sándor, Sarkadról: Tóth Péter, Kötegyánból: Gellén Lajos, Mezőgyánból: Kovács Imre, Erdőgyarakról: Sánta Lajos egyházgondnokok, Nagyszalontáról: Szathmáry László presbiter.

58—1. Böszörményi Lajos esperes alkalmi imádságot mond. Kiáltásunk halld meg Isten!... Nagy .inségből, messze földről kiáltjuk Felségedet.. Te vagy erős tornyunk, vigasságunk sok ellenségink ellen... Hozzád kivánkozunk mert szárnyaidnak árnyékába kivánkozva vagyunk jó reménységben... A LXI. zsoltár eszméin felépitett megindító, de enyhületet nyujtó gyönyörü szép imádságot ugyancsak esperes megnyitó beszéde követte. Mindenekelőtt rámutat arra, hogy midőn a mult tavaszszal közgyülésünkről eltávoztunk, azzal a jó reménységgel bucsuztunk el egymástól, hogy mire ismét összetalálkozunk, a békesség fényes napja ragyog már felettünk s hinti tündöklő sugarait az egész földre. Reménységünk nem valósult... Ma rettenetesebb a világháboru dúlása, mint valaha s ellenségeink száma ismét több egygyel. Nem elég, hogy egyik szövetségesünk, Itália már több mint egy év óta hadakozik ellenünk, másik szövetségesünk Románia, mely évtizedeken keresztül hü barátunknak hazudta magát, orvul támadt reánk s vélt gyöngeségünket jogtalan előnyök kierőszakolására, területharácsolásra kivánta kihasználni. De nekünk reménységünk vagyon a mi Urunkban s hisszük, hogy vitéz fiaink által megfizet kinek-kinek az ő cselekedetei szerint. Addig pedig hordoznunk kell, hordozzuk és türelemmel, megadással a nehéz keresztet. Nincs is már hazánkban család, mely ne érezné e borzalmas világháboru szivettépő fájdalmait. Itt siratják az elesett hitvestársat, fiut avagy testvért, ott a könyörtelen ellenség földjén szenvedő foglyokért aggódnak s mily nagy azoknak száma, kiknek gondolata szünetlen a harctereken jár s kinzó töprengések között keresi ott küzdő szeretteit: élnek-e

még, avagy megharcolták ama nemes harcot s roncsolt testeiket idegen föld hantja takarja!

Anyaszentegyházunk — ez a nagy család is — megérezte sujtoló csapását. Hiveinek munkabiró része távol az otthontól, hadban . . . vivja az élet-halál rettenetes harcát, itthon a teher és a gond a gyenge nők, az erőt vesztett öregek és a fejletlen gyermekek vállaira nehezedett. Görnyednek a sulyos iga alatt mégis oly nehéz a megélhetés. Megcsappa t a jövedelem mindenütt, főképpen pedig az egyházaknál. Felmondták a föld haszonbérletét. Az egyháznak adózni emiatt nem képesek, amott nem akarnak. Ezen bajok ellen orvoslást keresni, orvoslást találni nehéz, alig lehet.

Presbiteriumaink mindenütt megtették, ami módjukban állt, nagy igyekez ttel szorgalmazták a haszonbéreket, az egyházi adót, — higyjük, hogy buzgóságuknak meg lesz a jutalma: egyházmegyénk egyházai mentve lesznek nagyobb bajoktól.

Legsulyosabb viszonyok közt talán a lelkészek vannak. A magyar állam minden tisztviselőjének, alkalmazottjának, tanitóinknak is a drágaság miatt elviselhetetlenné vált anyagi helyzetét h á b o r u s s e g é l l y e l enyhitette, csak a lelkészeknek juttatott keveset. Egyházmegyénkből 9 lelkész kapott segélyt, pedig a papikar $^{9}/_{10}$ része reá van utalva. A földjavadalmasok már is nyomorba jutottak. Vannak számosan olyan lelkészek, kik 20—30—40 hold földjüket drága pénzen felszántatták, kölcsön maggal bevetették, a napszámosoknak a jobb jövő reményében az utolsó fillért is odafizették s nemcsak, hogy kenyérnek valójuk nem termett, de még az elvetett magot sem kapták meg. Hisszük, hogy a magyar állam elvégre is megfogja látni a magyar papok nagy nyomoruságát és segitő kezét feléjök is kiterjeszti. Ez az egyik, — van még másik baj is.

Tudjuk, hogy az adósegély kiutalásakor az 1908. évben az egyházközségek a belhivatalnokok terményjárandóságát megváltották A lelkészek, hogy az adósegélyezés utjából az akadályokat elháritsák, belementek abba, hogy a buzajárandóságaik literjét 11 fillérbe, az alygabonáét meg 6—8 fillérbe megállapithassák. A megvállás 5 évre szólt s ma, 8 év mulva is, ezen csekély értékkel kell legtöbb helyen megelégedni a lelkészeknek, pedig ma már a buzáért h á r o m s z o r o s árt, az aly gabonáért ö t s z ö r annyit kénytelen kiadni. Ha nehéz is, de lehet és kell is ez égető sebet orvosolni, csak jó akarat kell hozzá. Ha a természetben való fizetésre avagy a váltságár felemelésére lehetetlen visszatérni, adjanak az egyházközségek lelkészeiknek d r á g a s á g i p ó t l é k o t! Felsőbbségünk meg tette már erre nézve irányitó lépéseit, több egyházközségünk enyhitett is lelkésze helyzetén,

remélhető, hogy az elmaradottak is megértik az időknek jeleit, sietni fognak a segitséggel s nem engedik, hogy az inség tovább is emésztse lelkipásztorukat és ennek családját.

Ezek után fájdalmas szivvel jelenti esperes, hogy egyházmegyénk nagyérdemü gondnoka közgyülésünkre most sem jöhetett el, inditványozza, hogy fejezzük ki mélyen érzett sajnálatunkat és e gyülésből táviratilag üdvözöljük egyházmegyénk kiváló vezérét, ki országos gondjai között is megemlékezett rólunk s levélben is eljuttatta legmelegebb üdvözletét hozzánk.

Hogy közgyülésünk a törvényes követelményeknek megfelelően teljesithesse feladatát, az E. T. I. t. c. 54. §-a értelmében felkéri legidősebb tanácsbiránkat Hadházy Kálmánt, a gondnok helyettesitésére. A társelnöki szék elfoglalása után esperes üdvözli a megjelent tagokat s

a nagyszalontai református egyházmegye 1916. évi szeptember hó 21. napjára összehivott közgyülését megnyitottnak nyilvánitja.

59—2. Egyházmegyénk gondnoka Tisza István gróf esperes utján következő levelet intézte közgyülésünkhöz:

„Nagytiszteletü Esperes Ur! Az egyházmegyei közgyülésen legnagyobb sajnálatomra ismét nem vehetek részt. S iveskedjék kérem az egyházmegye közönségének szivem mélyéből jövő legmelegebb üdvözletemet átadni s távollétemet, valamint Kálmán testvéremét, aki gyengélkedő feleségével a Tátrában van, kimenteni. Igaz tisztelettel vagyok őszinte hive: Tisza."

Egyházmegyénk közgyülése nehezen nélkülözi ugy egyházmegyénk szeretett és tisztelt gondnokát, mint világi tanácsbiráját, — tudja azonban, hogy mindkettőjüket el nem hárithatő akadályok tartják távol. Őnagyméltóságának szive mélyéből jövő legmelegebb üdvözletét lelkesedéssel viszonozza és őszi te tiszteletének, változatlan meleg ragaszkodásának, szeretetének ünnepélyes megnyilatkozását esperes inditványához képest távirati uton juttatja el nagyrabecsült gondnokunkhoz.

60—3. Esperes jelenti, hogy Tisza Kálmán gróf, Bagdi János, Szarka Sándor dr. tanácsbirák, továbbá Juhász Imre magyarhomorogi, Szabó József borossebesi és Kalas Ferencz magyarcsékei lelkészek hivatalos elfoglaltság vagy más gátló ok miatt nem jelenhettek meg közgyülésünkön.

Sajnos tudomásul szol ál.

61—4. Az egyházközségek világi képviselőit megbizó leveleik alapján

egyházmegyei közgyülésünk a VIII. alatti sorrendben igazolja.

62—5. Esperes bemutatja ezen közgyülés tárgysorozatát.

Közgyülésünk a nyomtatásban előre kiosztott tárgysorozatot felolvasottnak tekinti s a tanácskozás sorrendjéül elfogadja azzal, hogy abba beiktatja még a következő ügyeket:

a 14. sz. után: A gyámintézeti választmány felterjesztései;

a 18. sz után: Szondy Géza felebbezése a köröstárkányi presbiterium határozata ellen;

a 38. sz. után: Lovassy Ferencz alapitványa.

63—6. Lelkészi főjegyző olvassa a szavazatbontó bizottság következő jelentését: „Jegyzőkönyv. Felvétetett Nagyszalontán 1916. év augusztus hó 18-án az egyházmegyei két világi tanácsbiróságra bead tt szavazatok felbontása alhalmából. Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes elnöklete alatt Balog Ambrus lelkészi, Hadházy Kálmán világi tanácsbiró, Szabó Lajos egyházmegyei világi aljegyző.

1. szám. Esperes szivélyesen üdvözli a szavazatbontó bizottság tagjait s bemutatja a 45 egyházból beérkezett szavazatokat, melyek mind szabályszerüen vannak kiállitva és 63 szavazatot képviselnek.

2. szám. A szavazatok felbontatván, kitünt, hogy Tatár Balázs világi főjegyző 62, Ötvös Gyula komádii községi főjegyző 58, ifj. gr. Tisza István 1, Nagy Bölönyi József 1, Rácz Gyula 1, Varjassy Lajos 1, Hathy Adolf 1, Bartos Adorján 1 szavazatot nyertek, ezek alapján Tatár Balázst és Ötvös Gyulát egyházmegyénk törvényesen megválasztott tanácsbiróinak jelentjük ki. Kelt mint fent. Böszörményi Lajos esperes, Balog Ambrus. Hadházy Kálmán e. m. tanácsbirák, Szabó Lajos jegyző.

Egyházmegyénk közgyülése a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvéből megállapitja, hogy egyházaink presbiteriumai Tatár Balázs egyházmegyénk világi és Ötvös Gyula Komádi község főjegyzőjét világi tanácsbirákul a szavazatok tulnyomó nagy többségével megválasztották, minélfogva felhivja uj tisztviselőit, hogy az E. T. I. t.-c. 148. §-ában előirt rendelkezés szerint a hivatali esküt tegyék le. **Megtörténik.**

Az eskü szavainak elhangzása után, esperes melegen üdvözli az uj tanácsbirákat. Nagy lelki örömére szolgál, hogy egyházaink bizalma csaknem egyhangulag épen e két férfiut hivta el egyházmegyénk vezető karába. Volt okuk rá, hogy az elismerés babérjait nyujtsák kiváló munkásainknak. Erőt, egészséget, áldást kiván további munkálkodásukra is! Ötvös Gyula tanácsbiró Tatár Balázs nevében is megköszöni a bizalmat, a kitüntetést. A megtiszteltetés okát, az érdemet hiába keresik, nem találják, mert eddig is minden munkájokkal csak kötelességeiket teljesttették. Törekedni fognak, hogy a szélesebb munkakörben még többet tehessenek anyaszentegyházunkért. Programmjuk rövid, e három szóból áll: törvénytisztelet, becsületesség és lelkiismeretesség. Ilyen irányu munkához kérik egyházmegyénk tagjainak jóak ratát. Adja Isten, uogy virágozzék egyházunk s azon a pokol kapui se vehessenek diadalt!

64—7. Esperes a törvényszerü egyházlátogatásról a következő jelentést terjeszti be. (Lásd végül a „Melléklet"-et.)

Egyházmegyénk közgyülése az ujonnan kiadott „Egyházlátogatási jegyzőkönyv" pontjai szerint készitett esperesi jelentést a törvényszerü egyházlátogatásról, minthogy azt esperes előzetesen kinyomatta és közgyülésünk minden alkotó tagjának megküldötte, felolvasottnak tekinti, teljes egészében tudomásul veszi s jegyzőkönyvében mellékletként közéteszi.

A nagy munkát igénylő s egyházközségeink bel- és küléletét, szervezetét, vagyonát továbbá iskolai ügyeit könnyen áttekinthető csoportositással hiven feltüntető jelentéseért esperesnek elismeréssel és köszönettel adózik.

Örömmel és megelégedéssel vesz tudomást arról, hogy hiveink a legtöbb helyen templomlátogatók, hogy a férfiak hadbavonulása miatt helyeik a templomban sem maradtak üresen, betöltötték azokat a lelkük bánatának vigasztalására gyógyirt kereső nők.

Ahol némi hiányosság, fogyatékosság mutatkozik, felhivja az őrállókat, hogy ebben a rettenetes itéletidőben, midőn a háboru zivatarai hazánkat ujból fenyegetik, sőt erdélyrészi honfitársainkat, hittestvéreinket, köztük számos lelkészatyánkfiát családostól máris csendes otthonuk elha-

gyására, menekülésre kényszeritettek, gondjuk legyen „mind éjjel-nappal“ az anyaszentegykáz tagjaira, hogy azok a „nagy bun k és bánatnak miatta“ el ne veszitsék a lelki egyensulyt, a hitet, a jó reménységet.

A kegyes adakozóknak buzgó áldozatkészségükért hálás köszönetét nyilvánitja s a következők neveit jegyzőkönyvében is megörökiti.

Geszten Hitelszövetkezet iskolaépitésre adott 200 koronát;

Erdőgyarakon Hitelszövetkezet 200 kor., Község 1000 koronát;

Körösnagyharsány: Hitelszövetkezet 150 koronát;

Köröstárkány: P. Szathmáry János templomi cementjárdára 400 koronát;

Magyarcsékén Szikszay Dezső és neje templomra 100 koronát;

Nagyszalontán Csepregi Mihály és neje Bagosi Juliánna templomalapra 1000 korona, Függetlenségi és 48-as népkör 19-ik iskolaalapra 1000 korona, ösztöndijalapitványra 200 korona, egyéb célra 100 korona; Női jóléti bizottság ruhasegélyre 240 korona, Nagyszalontai takarékpénztár 160 korona;

Nagyzerénden Békésmegyei takarékpénztár nagyzeréndi fiókja 100 korona, Dávid Sándor 1000 korona, Többen 454 koronát uj harangokra;

Világoson Hathy Adolf egyházgondnok templomépitési alapra gyüjtött 6000 koronát;

Radnalippán Lippa község egyházunknak 300 koronát;

Sarkadon a) szegény és árvaalapra: Sarkadvidéki takarékpénztár 150 korona, Névtelen 100 korona, Háromegyház takarékmagtáralap 420 korona, Gazdasági takarékpénztár 200 korona, Névtelen 200 korona, — b) orgonaalapra: Névtelen 100 korona, Névtelen 300 korona, másik névtelen 120 koronát;

Szemlakon amerikaiak a hadiárvák s özvegyek segélyezésére küldtek az egyhá nak 700 koronát;

Tamáshidán Unghváry Gyula lelkész és társai az egyháznak 176 koronát;

Várasfenesen a hivek 190 korona értékü urasztali teritőt adományoztak.

Felhivja egyházmegyénk közgyülése az aradi, erdőhegyi feketetóti, pankotai és radnalippai egyházak előljáróit, hogy templomaiknak megnagyobbitásáról, kijavitásáról vagy ujraépitésé ől a lehetőséghez képest gondoskodjanak, a mezőgyáni, mezőbaji és nagyzeréndi, továbbá a körösszegapátii, köröstárkányi, belényessonkolyosi és radnalippai egyházak presbiteriumait, hogy lelkészeik lakását sürgősen javittassák ki vagy ha ez már nem lehet, uj épület emelésére a szükséges intézkedést tegyék meg, végül a várasfenesi, nagyzeréndi, körösnagyharsányi, feketegyarmati, erdőhegyi, ágyai, kisperegi és anti egyházakat a' iskolai épület jókarba hozására, ujraépitésére. Elvárja közgyülésünk a fent elősorolt egyházaktól, hogy felhivásának mindenütt eleget tegyenek s ha pedig ez módjukban nem áll, a gátló körülményekről az esperesi hivatalhoz jelentést terjesszenek be.

A borossebesi egyház presbiteriumát vagyoni felelősség terhe alatt utasitja közgyülésünk, hogy lelkésznek 12 hlt terményfizetését, melylyel a mult évből hátralékban maradt, legkésőbb folyó évi december hó 1. napjáig egyenlitse ki s ennek megtörténéről lelkész és gondnok egyidejüleg tegyenek jelentést.

Egyházmegyénk közgyülése meleg elismeréssel adózik mindazon lelkészeknek és tanitóknak, kik a hadbavonult vagy beteg tanitók helyett a jelen iskolai évben is végezték az iskolákban a tanitás munkáját.

Belényesujlak, Köröstárkány, Várasfenes, Berekböszörmény iskolas ékeit és presbiteriumai elkötelezi közgyülésünk, hogy az iskolában a mulasztás megszüntetésére a törvényes intézkedéseket tegyék meg s eljárásukról az egyházmegyei iskolalátogatóknak adjanak számot.

Megütközéssel fogadja közgyülésünk azon jelentést, hogy Nagy Kálmán várasfenesi tanitó iskolájában az eredmény most is rossz, sőt müködése a tanügyre nézve hátrányos is. Nagy Kálmánt fegyelmi bíróságunk már egyizben feddésre itélte hanyagságáért. Nem használt semmit. Espéres inditványára most ujra elrendeli ellene a fegyelmi eljárást s ügyét ellátás végett egyházmegyénk bíróságához teszi át.

65 8. Esperes beterjeszti jelentését egyházmegyénk folyó évi közgyülése óta tett fontosabb intézkedéseiről tudomásvétel, illetőleg helybenhagyás céljából. (Lásd a „Mellékletet.")

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az elnöki uton elintézett ügyekről általában tudomásul veszi s intézkedéseit, mivel egyházi törvényeinkből folynak és a fenforgó körülmények azokat megokolják, egyenként is jóváhagyja és megerősiti. A következőket külön is kiemeli:

Ad 1., 2., 3. sz. a felügyelő lelkészek kinevezését.

Ad 4, 5., 13., 15., 17. sz a tanitói választások megerősitését és az ideiglenes tanitói felhatalmazást.

Ad 14. sz. a tulkai állami iskolában a vallástanitás rendezését.

Ad 6. sz. a maga részéről is beleegyezik abba, hogy Molnár Sándor nagyzeréndi tanitó az anyakönyvvezető-helyettesi állást elfogadja, de kiköti, hogy nevezett tanitó az anyakönyvezést csak a tanórákon kivül iskolája hátránya nélkül végezheti.

Ad 10., 12. sz. a mezőbaji és tenkei köl sönfelvétel engedélyezését.

Ad 16. sz. Egyházmegyénk közgyülése a legációra vonatkozó esperesi intézkedést helyesli s a maga részéről is elvárja a presbiteriumoktól, hogy a legáció fentartásáért minden lehetőt megtegyenek s ahol netalán megszüntették, legközelebbi alkalommal ujra visszaállitsák azt, sőt azon reményt táplálja, hogy a háboru után ott is szivesen kérnek majd ünnepkövetéket, hol még ismeretlen ezen a nép előtt is hamar rokonszenvessé és kedveltté váló jótékony intézmény.

66 - 9. Esperes beterjeszti jelentését az 1913. évi XVI. t.-c. alapján kiutalt tanitói fizetéskiegészitő államsegélyekről.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését tudomásul veszi s a kimutatást irattárba helyezni rendeli.

67—10. Tanügyi bizottsági előadó bemutatja az 1915—16. évi tanügyi sta isztikai iveket s a Főtiszteletü és Méltóságos egyházkerületi tanügyi bizottsághoz cimzett s a fenti kimutatáshoz csatolt jelentést.

Egyházmegyénk közgyülése a tanügyi bizottság javaslatára elhatározza, hogy az 1915—16. évi tanügyi statisz-

tikai ivek egyik példányát a jelentéssel együtt a Főtiszteletü Egyházkerületi közgyüléshez felterjeszti, a másik példányát pedig az egyházmegyei levéltárba helyezi el.

68—11. Varga Sándor szemlaki tanitó a közgyülés szine előtt megjelent, hogy a hivatali esküt az E T. VI. t.-c. 26. §-a értelmében letegye.

Egyházmegyénk közgyülése az eskü letétele után nevezett tanitót állásában végleg megerősiti s részére az esperesi hivatal utján bizonyitványt ad.

A tanitót utasitja, hogy az egyházmegyei Tanitó- és Segélyegyesületbe azonnal lépjen be.

Esperes az esküt tett tanitóra és minden nemes célu munkájára Isten áldó kegyelmét kéri

69—12. Számvevőszéki elnök jelenti. hogy a gyoroki és körösszegapátii presbyteriumok az egyházmegyei közgyülés 29 1916. sz. végzésében foglalt meghagyásoknak a hozzá beérkezett jelentések szerint eleget tettek.

Tudomásul szolgál.

70 - 13. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy B. Balog István magyarcsékei gondnok az egyházmegyei közgyülés 29—12—1916. sz. végzésében foglalt meghagyás alapján a nála levő 820 korona kölcsöntőke 19 5. évi kamatát késedelmi kamataival együtt az egyház pénztárának megfizette. a tőkéből is törlesztett 160 koronát, a még fent maradó 660 korona tőkét nem tudja megfizetni az egyházmegyei végzésben foglalt határidőig, mert termését elverte a jég. Kéri közgyülésünket, hogy a 660 korona tőke befizetésére az 1917. év közepéig adjon haladékot.

A magyarcsékei presbyterium — annak igazo'ása mellett, hogy a B. Balog István által emlitett elemi csapások tényleg fent forognak, 25 1916. sz. végzésében a kérelmet pártoló ajánlással terjeszti fel közgyülésünkhöz.

A számvevőszék méltányosságból, és mert a kölcsön veszélyeztetve nincsen, — a kérelem t ljesitését javasolja.

Egyházmegyénk közgyülés : tekintettel a B. Balog Istvánt ért elemi csapásokra, — a még fent levő 660 kor. kölcsöntőke visszafizetésére 1917. augusztus 1-ig haladékot ad.

Erről nyilvántartás végett a számvevőszék elnökét,

tudomás és alkalmazkodás végett pedig a magyarcsékei presbyterium utján B. Balog István gondnokot jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

71 - 14. Nagyzeréndi lelkész közgyülésünk 29 5—1916. sz. végzésében foglalt figyelmeztetésre jelenti, hogy igaz ugyan, hogy a számadás 2479 K 04 fillér tartozással szemben 2285 K 67 fillér pénztári marad ányt tüntet fel, de ezt az összeget azért vonták el a tartozások rendezésétől, mert biztositani akarták a belhivatalnokok számára a fizetést az 1916. év I. és II. negyedére. Mivel tovább a mostani háborus viszonyok miatt az adótartozások befizetését a hatósági kényszeritéssel siettetni nem lehet és pusztán csak arra vannak utalva, amit a hivek jó szántukból fizetnek: ideiglenes kölcsöneiket is képtelenek a háboru végeztéig visszafizetni

Egyházmegyénk közgyülése lelkész jelentését tudomásul véve, ismételten figyelmezteti a presbyteriumot, hogy a jelentés szer nt is meglehetősen nehéz anyagi viszonyokkal küzdő egyháznak 2000 koronán felüli összeget gyümölc ö- etlenül hevertetnie nem szabad Utasitja ennélfogva a presbyteriumot, hogy amennyiben a jövőben belhivatalnokainak félévi fizetését biztositani akarja, a rendelkezése alatt álló összeget ideiglenes betétként valamelyik megbizható pénzintézetnél helyezze el és a felhasználás idejéig az egyház javára kamatoztassa.

72—15. Tárgyaltuk a tavaszi közgyülésre be nem érkezett számadások vizsgálására vonatkozó számvevői jelentéseket, amelyeknek során rendben levőknek találtuk s jóváhagyásra ajánljuk a következő egyházak 1915. évi számadásait:

1. a komádii egyház: a) közpénztári, b) alapokról szóló,
2. a simonyifalvai fiókegyház: a) 1914. és 1915. évi közpénztári számadásait.

Egyházmegyénk közgyülése ezen 2 egyház rendben talált és a számvevőszék dltal jóváhagyásra ajánlott számadásait jóváhagyja s a kurátorok részére a feimentvényt a szokott óvások fentartása mellett megadja.

73 - 16. Kifogásolta számvevőszékünk s pótlásra utasittatni javasolja az okányi egyház 1915. évi közpénztári és alapokról szóló számadásait, mert hiányzik a gondnoki napló 78. tsz. alatt kiadott 6 kor. 40 fill. nyugtája, továbbá, mert az 1914. évi számadást az alatt a fel-

tétel alatt hagyta jóvá közgyülésünk, hogy a takarékmagtár alapnál helyesbitett kamatban 15 koronát az 1915. évi számadásba vételeztessen be Ennek a 15 koronának a bevételezése a gondnoki naplóból hiányzik. És végül, mert a takarékmagtár-alap 1485 korona állagát bevételként számolta el az 915. évi gondnoki naplóban, holott ez nem bevétel, hanem alap öke. Ezt az összeget a gondnoki napló bevételéből és maradványából törölni s alap gyanánt — takarékpénztárba téve — gyümölcsözőleg kell elhelyezni.

Egyházmegyénk közgyülése azzal az utasitással adja vissza a számadásokat a presbyteriumnak, hogy a kifogásolt tételeket helyesbitesse és okmányoltassa, a takarékmagtár-alap pénztőkéjét helyeztesse el megbizható takarékpénztárba s a helyesbitett számadást f. évi november 1-ig, mint legvégső határidőig ismételten terjesztesse be a számvevőszék elnökéhez felülvizsgálás céljából. Végül felhatalmazza Esperes urat, hogy az ujból megvizsgált számadást az eljáró számvevő és a számvevőszéki elnök javaslatára közgyülésünk nevében jóváhagyhassa.

74—17. Nem volt felülvizsgálható a sarkadkereszturi egyház 1915. évi számadása, mert az okmányok közül hiányzott az 1914. évi számadást jóváhagyó egyházmegyei végzés és mert az alapokról nem terjesztett be számadást.

Egyházmegyénk közgyülése utasitja a presbyteriumot, hogy a hiányzó egyházmegyei végzést és az alapokról szóló számadást f évi november 1-ig mint legvégső határidőig mulhatatlanul terjesztesse be felülvizsgálás céljából a számvevőszék elnökéhez. Esperes urat pedig felhatalmazza, hogy a megvizsgált számadást az eljáró számvevő és a számvevőszék elnökének javaslatára közgyülésünk nevében jóváhagyhassa.

75—18. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy a pankotai egyház 1915. évi számadásait, amelyeket közgyülésünk 31—1916. sz. végzése értelmében f. évi julius 1-ig köteles lett volna beterjeszteni, a számvevőszék elnökének a lelkészi hiv talhoz intézett 3 rendbeli felszólitása dacára sem terjesztette be, sőt mulasztását mentegetni sem kisérelte meg, amennyiben lelkész a hozzá intézett sürgetéseket, hivatalos felszólitásokat figyelembe sem vette, mert valamennyit válasz nélkül hagyta.

Esperes ur ide vonatkozólag jelenti, hogy lelkésznek a számve-

vőszék ülése után vett hivatalos expresz levele szerint a számadás készen van s eddig azért nem terjesztette be azt lelkész, mert Aradmegyéből ez időszerint csak nyitott levelet továbbit a posta s a számadás okmányait nem akarta az elkallódás veszélyének tenni ki.

Egyházmegyénk közgyülése lelkész semmivel sem menthető eljárása felett rosszalását fejezve ki, elvárja tőle, hogy a jövőben hivatalos tisztének dolgaiban nagyobb pontosságot s egyházi hatóságaival szemben több iigyelmet fog tanusitanf.

Utasitja a számadások mielőbbi beterjesztésére, Espe-res urat pedig felhatalmazza, hogy a megvizsgált számadásokat az eljáró számvevő és a számvevőszék elnökének javaslatára közgyülésünk nevében jóváhagyhassa.

76—19. Nagy Imre, mint az egyházmegyei Lelkészi Gyámintézet pénztárosa, beterjeszti az Országos Református Lelkészi Nyugdij és Özvegy-Árva-Gyámintézet 1915. évi számadását, melyet a konventi végrehajtó bizottság 1799—1916. sz. határozatával jóváhagyott.

Össztartozás	13979·33 K
Befolyt	10 46 ·93 K
Hátralék	2660·29 K

A Magyar Földhitelintézet pénztárába a befolyt összeget pénztáros 10 drb nyugta ellenében fizette be.

Egyházmegyénk közgyülése a számadást jóváhagyó tudomásul veszi s irattárba helyezi el.

77—20. Dr. Szarka Sándor egyházmegyei tanácsbiró és Polgár Gyula várasfenesi lelkész, mint a magyarcsékei lelkészválasztás vezetésével megbizott egyházmegyei küldöttség tagjai, beterjesztik az 1916. év junius hó 25-én felvett lelkészválasztási jegyzőkönyvet, amely szerint a magyarcsékei lelkészi állásra Kalas Ferenc belényessonkolyosi lelkészt választották meg meghivás utján.

Mellékelve van az esperesi engedély, mely a megválasztott lelkészt felhatalmazzaa magyarcsékei lelkészi állás elfoglalására.

Egyházmegyénk közgyülése a törvényes formák pontos megtartásával véghezvitt választást jóváhagyja s Kalas Ferencet állásában végleg megerősiti. Istennek áldását kéri a magyarság ezen fejlődésre hivatott szigetén müködő lelkipásztor egyházépitő s a magyar nemzeti érdekek előbbrevitelét célzó minden munkálkodására.

79—21. Egyházmegyénk lelkészi gyámintézetének választmánya bemutatja f. évi augusztus hó 12. napján Nagyszalontán tartott ülésében 1. jkvi sz. alatt hozott határozatát, melyből megtudjuk, hogy Nagy Imre pénztárnoknak 915. egész évi és az 19 6. év első feléről vezetett számadását Kolumbán Áron számvevővel és Hadházy Kálmán ügyészszel megvizsgáltatta s ezek jelentéseit tárgyalás alá vette. Számvevő a pénztári naplókat, a tőkevagyon állagának s a különböző cimü tartozásoknak kimutatását, a pénztári főkönyveket, a takarékpénztári évközi bevételek és kivételek forgalmi kimutatását, a takarékpénztári betéti könyvecskét pénztárnok segitségével vizsgá ta meg teljes részleteséggel s ugy találta, hogy pénztárnok azokat egytől-egyig helyesen, tisztán és szabályszerüen vezette; a kölcsönkötvények és az ezekhez tartozó iratok tüzmentes szekrényben hiány nélkül megvannak. Ügyész a vizsgálatot a számvevővel együtt teljesitette s jelentése szerint a pénztárnok kezén levő összes érték ket, az idetartozó okmányokkal együtt a legpéldásabb rendben megtalálta s ahol a tüzbiztositási kötvény érvényben létét igazoló dijkötelezvény, dijnyugta hiányzott, még ezek besz rzéséről is nyomban intézkedett. A jelentés szerint ügyesznél több mint 0 darab kötelezvény van, ezeket a kölcsön behajtása vagy átvállaltatása céljából vette át, de az adósoknak vagy a jelzálogi ingatlanok uj tulajdonosainak hadbavonulása miatt a moratóriumi rendeletek folytán az eljárást félben kellett hagyni s még mindig függőben van. Ugy az ügyész, mint a számvevő dicsérettel emeli ki buzgóságát és az ügyvezetés pontosságát. A jelentések meghallgatása után a választmány a számadások felülvizsgálását foganatositotta, azokat minden tételökben helyesnek elfogadta s terhök alól pénztárnokot buzgó müködésének a legteljesebb elismerése mellett a szokásos fentartással a maga részéről felmentette, végül pedig részére a végleges felmentés megadását javasolja.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészgyámintézeti választmány jelentését a gyámintézeti számadások megvizsgálásáról tudomásul veszi, Nagy Imre pénztárnok számadását a választmány javaslata alapján elfogadja, jóváhagyja s részére a végleges felmentést hü sáfárkodásának kiemelésével elismerésének kifejezése mellett, de a szokásos fentartással megadja.

79—22. Olvassuk a lelkészi gyámintézet választmányának jegyzőkönyvéből a második számu határozatot, amint következik: „A számvevő és ügyészi jelentéshez képest a gyámintézet részére a harmadik hadikölcsönből jegyzett 0000 koronás kötvényt terhelő 16000 Korona

tartozás befizetését a gyámintézeti választmány elrendeli s ebbeli határozatát jóváhagyás végett az egyházmegyei közgyüléshez felterjeszteni rendeli."

Egyházmegyei közgyülésünk a lelkészi gyámintézet választmányának a harmadik hadi kölcsönből jegyzett 20000 koronás kötvényt terhelő 16000 korona tartozás befizetésére vonatkozó határozatát jóváhagyja.

80—23. A lelkészi gyámintézet választmánya beterjeszti következő határozatát: „Kivonat a nagyszalontai ref. egyházmegyei lelkészi gyámintézeti választmány 1916. augusztus 22 én tartott ülése jegyzőkönyvéből. 5. sz. Könyves János biharszentjánosi, előbb várasfenesi lelkész kérvénynyel fordul egyházmegyei lelkészi gyámintézetünk választmányához s arra való hivatkozással, hogy a bihari egyházmegyei lelkészi gyámintézet uj tagokat nem vesz fel, kéri választmányunkat, hogy őt, aki Várasfenesen 7 éven át fizette az 1%-os járulékot, ennek fizetési kötelezettsége mellett gyámintézeti tagok között továbbra is hagyja meg s azon esetre, ha gyámdijra jogosultak maradványának utána, ő csupán azt kéri, hogy azok az időről-időre megállapitandó osztaléknak személyenkénti félösszegében részesüljenek.

Gyámintézeti választmányunk az alapszabályok értelmében e kérelmet ezuttal nem teljesitheti, de mivel az alapszabályok ugyis módositást igényelnek, kilátásba helyezi, hogy ezek módositása alkalmával oly intézkedést javasol, amelynek értelmében azok a gyámintézeti volt tagok, kik olyan egyházmegyébe távoztak el, ahol lelkészi gyámintézet nincsen, vagy ha van, annak tagjai nem lehetnek, ha és amennyiben gyámintézetünk irányában minden kötelezettségüket teljesitették, gyámintézetünknek továbbra is tagjai maradhassanak utolsó legnagyobb javadalmazásuk 1 (egy) százalékának fizetése mellett. Ezen határozatát Könyves János lelkészszel közöltetni rendeli. Kmf. Böszörményi Lajos elnökhelyettes. Hadházy Kálmán vál. jegyző."

Egyházmegyei közgyülésünk a lelkészgyámintézeti választmány határozatát jóváhagyja s egyben felhivja azt, hogy az alapszabályok tervezett módositását nagy körültekintéssel eszközölje, mert a szóban levő ujitás nem csekély jelentőségü lesz a gyámintézetre nézve.

81—24. Olvassuk a lelkészi gyámintézet választmányának következő előterjesztését: „Kivonat a nagyszalontai ref. egyházmegyei lelkészi gyámintézeti választmány 1916. évi augusztus hó 22-én tartott ülése jegyzőkönyvéből. 6. szám. Esperes Böszörményi Lajos inditványt ter-

jeszt a lelkészgyámintézeti választmányhoz s inditványozza, hogy a gyámintézet adjon évenként 300—300 korona segélyt egyházmegyénkben szolgáló vagy szolgált két lelkész olyan fiának, ki a lelkészi vagy tanitói pályára lép.

Inditványa megokolásául előadta, hogy a gyámintézet tőkéje évenként jelentékeny összeggel növekedik még azon esetben is, ha az özvegyek és árvák osztaléka feljebb emeltetik. A háboru következtében a megkevesbedett középiskolai növendékek a több jövedelemmel kecsegtető pályára lépnek. Egyházunk előhaladását nagy mértékben előmozditaná, ha a lelkészi és tanitói pályákra olyan ifjak lépnének, kik az egyháziasságot, az egyház ügyei iránti érdeklődést már a szülei háznál megtanulták Az ilyen ifjak nyujtanának legbiztosabb garanciát arra, hogy egyházunknak buzgó hivatalnokai s erős oszlopai lesznek. Általában a lelkészek kötelességének tartja az egyház jövőjét biztositani s ezen cél elérésére a javasolt segélyezés egyik eszköz lenne.

Gyámintézeti választmányunk az indokolt inditványt elfogadja, pártolólag terjeszti fel az egyházmegyei közgyülésre azzal a kiegészitéssel, hogy az évenkénti 300—300 K segély, mint ösztöndij az érdemes ifjut tanulmánya befejeztéig illeti meg. Kmf. Böszörményi Lajos elnökhelyettes, Hadházy Kálmán vál. jegyző."

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészgyámintézeti választmány határozatához szives készséggel és örömmel hozzájárul, de kimondja, hogy az alapszabályok módositásának keresztülviteléig csakis az apátlan árva lelkészfiukat illeti az ösztöndij.

82—25. Az egyházmegyei Tanitó- és Segélyegyesület elnöke beterjeszti az egyesület 1915. évi számadását. A számadást a választmány 1916 év junius 29-én tartott gyülése 5. számu határozata szerint tüzetesen megvizsgálta s teljesen rendbenlevőnek találta, pénztáros részére a felmentvényt megadta.

A számadásnak a közgyülés elé való terjesztését — tekintettel arra, hogy a tanitóegyesületek müködése a háboru tartamára kormányrendelet folytán korlátozva van, tekintettel továbbá arra, hogy az egyesület tagjainak nagy százaléka hadiszolgálatot teljesit s az itthonmaradottak a rossz közlekedési és nagy drágasági viszonyok miatt a gyülésen nem jelenhetnek meg — a közgyülés összehivását a választmány mellőzi, a beterjesztett számadásért azonban teljes felelősséget vállal annak határozott kijelentése mellett, hogy a közgyülésnek a jelen évben való össze nem hivása a jövőben precedensül nem szolgálhat.

A számadás főbb tételei:

1. Kötvényen van elhelyezve . .	56793 K — f.
2. Hadikölcsön kötvényben . .	10000 K — f.
3. 1 drb Gazd. Tkp. Rt. részv. .	400 K — f.
4. Készpénz	1510 K 12 f.
5. Kamathátralék	568 K 45 f.
6. Tagsági dij hátralék	1134 K 88 f.
Összes vagyon .	70406 K 45 f.

Az 1915. évben szaporodott az egyesület vagyona 601 korona 41 fillérrel.

Az egyesület kezelésében levő alapok állaga:

1. Nagy Dániel-alap . . .	429 K 78 f.
2 Balogh I. és Fia-alap .	536 K 70 f.
3 Nagy Ferenc-alap . . .	200 K — f.
4. Szőke János-alap . . .	510 K 05 f.
5. Szikszay-alap	200 K — f.
Összesen .	1876 K 53 f.

Egyházmegyénk közgyülése a Tanitó- és Segélyegyesület 1915. évi számadását a választmány vizsgálata és felterjesztése alapján a maga részéről is jóváhagyja s pénztáros részére a felmentvényt a szokásos fentartással megadja.

Utasitja az egyesület vezetőségét, hogy a felszaporodott tagsági dij hátralékok behajtásáról gondoskodjék.

83—26. Egyházkerületünk közgyülése 89—1916. sz. határozatában arra hivta fel az egyházmegyéket, hogy a tanitói és kántortanitói dijleveleknek az 1913. évi XVI. t.-c. rendelkezéseivel összhangzó átalakitása tárgyában terjesszék be véleményes javaslataikat a f. évi őszi kerületi közgyülés elé.

Az egyházkerület megállapitván a dijlevelek átalakitásának szükséges voltát, az uj dijlevelek megszerkesztéséhez szükséges elvi szempontokat az 1907. évi XXVII. t.-c. 12., 15., 32. és 53., valamint az 1913. évi XVI. t.-c. 4. és 25. §-ai alapján a következőkben tünteti fel: 1. kifejezetten két külön rovatban legyen a tisztán tanitói és a tisztán kántori javadalom; 2. külön rovata legyen a szétválaszthatatlan kántortanitói és külön rovata az alapfizetésbe be nem számitható javadalomnak. Szükségesnek tartja továbbá, hogy György Endre egyházmegyei gondnok urnak a 318—1910. sz. egyházkerületi határozatban olvasható inditványa, mely — a természetben használandó földhaszonélvezetek ki-

vételével — az összes természetbeni járandóságoknak pénzértékre való változtatását javasolja, teljesen figyelembe vétessék. Az egyházkerületi jegyzőkönyv mellékletében megjelent uj díjlevélminta I—VIII. folyószám alatt részletezi a javadalmi tételeket.

Egyházmegyénk közgyülése a maga részéről is szükségesnek tartván a díjlevelek átalakitását és az 1913. évi XVI. t.-cz. rendelkezéseivel való összhangba hozását, — az egyházkerületi díjlevélmintát általánosságban jónak és elfogadhatónak tartja.

A javadalmi tételek értékelésénél azonban a díjlevélminta szövegétől eltérően feltétlenül szükségesnek véli, hogy az egyházak az 1907. évi XXVII. t.-cz. alapján kiállitott javadalmi jegyzőkönyvek értékelési adataihoz alkalmazkodjanak. Alacsonyabb értékelés mellett megkárositanánk amugy is szükösen dotált tanitóinkat, a kiknek fizetéskiegészitése nem a díjlevél, hanem a javadalmi jegyzőkönyv értékelése alapján lett folyósitva; magasabb értékelés mellett pedig, különösen, ha erről egyházhatóságilag megerősitett kötelező erejü díjlevelet állitunk ki, állandóan fenyeget az a veszedelem, hogy tanitóink és egyházaink rovására a már megállapitott államsegély egy részét veszitjük el.

Javasoljuk tehát, hogy a III., IV., V. folyószám alatt rovatokba az értékelésre vonatkozó „pénzegyenértékben“ és „10 évi átlag alapján“ kifejezések helyett ez a kifejezés iktattassék be: „pénzegyenértéke a javadalmi jegyzőkönyv értékelése szerint.“

Ez az eljárás nem vonná maga után a természetbeni járandóságok feltétlen megváltását, a mire a mostani időket alkalmasoknak nem tartjuk és a mennyiben a természetbeni járandóságok már megváltattak, nem zárná ki, hogy az egyházak évi költségvetésükben magasabb összegü váltságdijat fizethessenek a természetbeni járandóságokért, mint a menynyit a javadalmi jegyzőkönyvek megállapitanak.

Végül tekintettel arra, hogy a kisebb, adósegélyben részesülő egyházakban fedezet hiányában, még ma sem lehetett foganatositani a 469—1910. sz. egyházkerületi végzést, amely kántortanitóink javára 240 korona minimális kántori javadalmat állapit meg: tisztelettel javasolja egyházmegyénk a főtiszt letü egyházkerületi közgyülésnek, hogy az átalakitott díjleveleket csak az adócsökkentési segélyek reviziója utáni időpontban kivánja be megerősités céljából,

mert a 202—1911. és a 113—1915. sz. egyetemes konventi végzések az adócsökkentési segélyek felemelését csak erre az időre helyezik kilátásba a folyamodó egyházak részére.

84—27. Magyarcsékei lelkész és gondnok megerősités céljából beterjesztik a presbyterium 25—1916 sz. határozatát, amely a temetési stolárét az ottani különleges viszonyoknak megfelelően a következőkben állapitja meg: 1. lelkész részére: a) ha a háznál kell szolgálatot teljesiteni: 12 korona; b) ha csak a temetőben kell imádságot mondania: 6 korona; 2. énekvezér részére: a) lelkészes temetésnél 6 korona, b) lelkész nélküli temetésnél 3 korona.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarcsékei presbyteriumnak a temetési stoláré megállapitása tárgyában hozott szabályszerü és az ottani viszonyoknak megfelelő határozatát végleg jóváhagyja s erről a presbyteriumot jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

85—28. Szondy Géza kisperegi lelkész, mint a hadiszolgálatot teljesitő köröstárkányi lelkész megbizottja azzal a kéréssel fordul egyházmegyénk közgyüléséhez, hogy a köröstárkányi egyház 1915. évi számadásainak felülvizsgálata tárgyában kelt 30—1916. sz. egyházmegyei végzést helyezze hatályon kivül és a kifogásolt tételek helyesbitését irásbeli jelentések és észrevételek alapján intéztesse el.

A kérelmet következőkben indokolja: A számvevőszék jelentésére panasz, feljelentő vagy vádló hiányában közgyülésünk csak a kifogásolt tételek számtani rendbehozására, a hiányzó vagy kifogásolt okmányok beszerzésére, esetleg ezekből kifolyólag a gondnok elmarasztalására küldhet ki bizottságot, feladatuk szoros meghatározásával.

A jelen esetben a bizottság helyszini vizsgálatára szükség nincsen, mert a kifogásolt tételekre lelkész megbizottja utján a felvilágositást megadta. Nevezetesen a 33—1913. sz. presbyteri végzés értelmében lelkész jogosult volt a fizetésének pótlására visszamenőleg nyert adósegély felvételére annyival is inkább, mert ehhez Esperes ur előzetes beleegyezését kikérte és meg is nyerte. Ugyancsak az egyházmegye által jóváhagyott alapitó-levél értelmében járt el a lelkész, amikor a Beretvás-Győry-alapitványból a presbyterium hozzájárulásával 200 korona kölcsönt vett fel, amit azóta takarékpénztárba téve, vissza is fizetett az alapitvány pénztárának.

Az indokolás további része azzal foglalkozik, hogy Köröstárkányban rosszakaratu emberek azt a hirt terjesztik, hogy lelkész ellen sikkasztás, okirathamisitás miatt fegyelmi eljárás van elrendelve és hogy a

számadás vizsgálásával megbizott küldöttség a lelkészválasztásból származott állitólagos visszaéléseket, a lelkész által az 1913. évben, a lelkészválasztást megelőzőleg kiadott reverzálist is vizsgálat tárgyává teszi. E rágalmak és azon körülmény miatt, hogy lelkész hazajövetelének eshetősége hosszu időre megszünt: a lelkész családjának helyzete egyre terhesebbé válik.

A kérvény végén Bottyán Pál belényesi lelkész vádjai ellenében az egyházmegye elnökségének védelmét kéri, aki a legszentebb hivatását teljesitő lelkész távollétét használja fel céljának elérésére.

Végül kérvényező Szondy Géza a beadvány egyik mellékletén a számvevőszéket részesiti a következő meg nem érdemelt birálatban: „A mostani szomoru és válságos időkben a halálra itélt gonosztevőnek is megbocsátanak, ha hazájáért küzdve harcba száll: egyedül az egyház megyei számvevőszék találja gyönyörüségét abban, hogy bizonyos eltitkolt szabálytalanságok, vagy jóhiszemü állitólagos tévedések cimén egy hadbavonult, a hazáért szenvedő lelkész aggódó lelkét, családja nyugalma megzavarásának hosszabbitásával nyomorgassa."

Egyházmegyénk közgyülése Szondy Géza kérelmét elutasitva, a köröstárkányi egyház 1915. évi számadásainak helyszinen való felülvizsgálása tárgyában hozott 30—1916. sz. végzését — a következő indokok alapján — változatlanul fentartja:

A presbyterium 33—1913. sz. végzése alapján nincsen joga a lelkésznek az 1165 korona fizetéspótlék felvételére. E végzésben ide vonatkozólag ez van: amennyiben az egyház az adósegély felemelését megnyeri, a 2400 koronán felül nyerendő 440 koronát a lelkész fizetéséből készséggel átengedi és kiszolgáltatja." Eltekintve attól, hogy a bemutatott konventi végzés másolatok szerint Köröstárkány jelenlegi adósegélye 2383 korona, a fizetéspótlék az emlitett presbyteri végzés alapján már azért sem követelhető, mert az ezen végzésben kiállitott dijlevelet egyházmegyénk közgyülése a 107—1913. sz. határozatban nem hagyta jóvá és igy az kötelező erejü megállapodássá lelkész és egyháza között nem lett.

Tekintettel azonban arra, hogy lelkész a 107—1913. sz. egyházmegyei határozat után is nem természetben, hanem a konventi értékelés szerinti készpénzben vette fel fizetését: a 98 1915. sz. konventi végzés, illetőleg a 3682—1915 sz. konventi értesités szerint igénye van az 1913. II. feléről, az 1914. és 1915. évekről bizonyos összegü fizetéspótlékra, miután a lelkészi fizetést természetben teljesitett adózók számá-

nak magasabb számban való megállapitása után, a jelzett időre visszamenőleg e cimen is adósegély felemelésben részesült az egyház. E fizetéspótlék számszerü összege az 1913., 1914., 1915. évi számadásokból a konventi értékelés szerint összeállitott s a 843—1915. sz. egyházkerületi végzéssel végleg jóváhagyott dijlevél alapján állapitható meg.

Mivel azonban az ide vonatkozólag most beterjesztett okmánymásolatok számszerü adatai a hitelesités dacára is zavarosak, egymásnak ellentmondók, tökéletes munka csakis a helyszinen és csakis eredeti okmányok alapján végezhető.

A Beretvás—Győry-alapitvány 200 korona tőkéjének felvételét illetőleg pedig csak a következő tények megállapitására szoritkozik közgyülésünk: 1. az alapitvány 200 kor. tőkéjét a számadás szerint még az 1915. évben felvette lelkész az egyház pénztárából; 2. e tényt világosan 1916. évi január 2-án hozza a presbyterium tudomására; 3. a presbyterium ide vonat ozó végzésében nem kölcsönvételről, hanem a lelkész kezelése alatt való hagyásról van szó; 4 azon a gyülésen, melyben a presbyterium ezt a határozatot hozta, pusztán a lelkész és egy presbyter, M. Antal Mihály volt jelen, a gondnok, a többi presbyter az egyházi jegyző hiányzott a jegyzőkönyvet a lelkész vezette.

A Bottyán Pál belényesi lelkész vádjai ellenében, amennyiben igazak és nem köröstárkányi mende-mondák: a sértett lelkész egyházmegyénk fegyelmi birószágánál találhat védelmet.

Végül komolyan figyelmezteti közgyülésünk a kérelmezőt, hogy amennyiben a jövőben, beadványaiban a mostanihoz hasonló sértő, gyanusitó és tiszteletlen kifejezésekkel illeti az egyházmegye bármelyik a köz érdekében önzetlenül és elfogultság nélkül munkálkodó szervét: ellene a fegyelmi eljárást haladéktalanul megindittatja.

86—29. A köröstárkányi presbyterium 13—1916. sz. végzésében katonai szolgálatot teljesitő lelkészének helyettesitési diját a lelkészi fizetés terhére havi 140 koronában állapitotta meg.

E határozatot, tekintettel arra, hogy a presbyterium a helyettesités diját már előbb havi 100 koronában állapitotta meg, Esperes ur nem hagyta jóvá s erről ugy a köröstárkányi presbyteriumot, mint Szondy Géza kisperegi lelkészt, Hodor István köröstárkányi lelkész képviselőjét 472—1916. sz. hivatalos levelében értesitette.

Ennek dacára Szondy Géza megfelebbezte a presbyterium eme végzését egyházmegyénk közgyüléséhez azon okból, mert ez ellentétben

áll az egyházkerület azon intézkedésével, amely szerint a hadbavonult helyettesének díjazása fizetésének felét meg nem haladhatja és mert a lelkészi fizetés sérelme nélkül elintézhető a köröstárkányi helyettesités a a belényessonkolyosi vagy a várasfenesi lelkészek beszolgálásával és felebbezését Esperes ur felvilágositásai után is fentartotta.

Egyházmegyénk közgyülése — tekintettel arra, hogy a köröstárkányi presbyterium szóban forgó végzésének esperesi megerősités nélkül joghatálya nincsen — tekintettel továbbá arra, hogy a helyettes lelkész díjazása ez időszerint is havi 100 korona, a felebbezést tárgyi alap hiányában elutasitja.

87—30. Egyházmegyénk közgyülése 95—1915. sz. végzésében utasitotta a gyantai ref. egyház presbyteriumát, hogy a lelkész failletményét vagy természetben szolgáltassa ki, vagy pedig fogadja el a lelkésznek a fa megváltására tett ujabb ajánlatát, mivel a régi megállapodást az ötévi ciklus leteltével a lelkész felmondotta.

A gyantai ref. egyház lelkésze most azt jelenti, hogy a presbyterium az ő ujabb ajánlalát nem fogadta el, de a fa természetben való beszolgáltatására sem hajlandó. Kéri tehát egyházmegyénk intézkedését.

Egyházmegyénk közgyülése a legkomolyabban s a teljes anyagi felelősség kimondása mellett utasitja a gyantai ref. egyház presbyteriumát, hogy a lelkész failletményének ügyét legkésőbb 1916. november 1-ig rendezze vagy a lelkésznek a failletmény megváltására tett mult évi ajánlata alapján, tehát hogy az egyház az évi 180 K famegváltási dijon felül még három öl fát természetben beszolgáltat a lelkésznek, vagy pedig ugy, hogy az egész 15 öl fát köteles a lelkésznek szállitani. Felhivja lelkészt, hogy a presbyterium határozatát november hó 15 ig egyházmegyénk esperesének jelentse be.

88—31. A mezősasi egyház 8000 K népiskolai tőkesegélyért folyamodik azon megokolással, hogy 42—1908. sz. alatti egyházmegyei határozattal jóváhagyott terv és költségvetés szerint harmadik iskolát épitteteit s mivel erre 8000 korona kölcsönt vett fel, ezen adósság évi törlesztési hányadának nagy terhét, mely 17%-os rendkivüli egyházi adót emészt fel, kevésbbé terhes kölcsönre óhajtaná átcserélni. A hivek buzgók és áldozatkészek, de öt évi terméketlenség miatt elszegényedtek s ennek dacara most is 32%-os rendkivüli egyházi adóterhet viselnek. A folyó évben nyert 5000 K közalapi tőkesegély elégtelen terhes adósságuk rendezésére Az $1^1/_2$%-os évi törlesztést presbyterium és közgyülés szabályszerü határozattal elvállalta.

Egyházmegyénk közgyülése a törekvő mezősasi egyházat érdemesnek tartja a segélyezésre, ugyanazért, mivel az $1^1/_2\%$-os évi törlesztést 32 évre jogérvényesen elvállalta s az iskolaépités szükséges és halaszthatatlan volt, 8000 K népiskolai tőkesegély utalványozása céljából pártolólag terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

89—32. A körösszegapátii egyház ujra beterjeszti azon kérését, melyet az 1914. évben egyházmegyénk közgyüléséhez iskolaépités céljaira 4000 Kor. népiskolai tőkesegély kieszközlése végett intézett, de amelyet hiányos felszerelés miatt akkor közgyülésünk visszaadott. Most már nem hiányzik az egyházközségi közgyülés vonatkozó határozata sem. Az egyház egyházmegyénk közgyülésének 26—1914. jkvi szám sürgetésére az iskolát még az 1914 évben fel is épittette az államépitészeti hivatal által kijavitott és az egyházmegyei épittető bizottság által elfogadhatónak talált terv és az árlejtésen 16250 K 87 fillérben megállapitott költségvetés alapján. Az épitési költségből 5000 K váltóadósság még fennáll, sőt az épitőmesternek is tartozik még 1625 koronával, ugy hogy ezen épitkezésből származott adóssága 6625 koronára rug. Kiadásait 20 százalékos rendkivüli adókivetés mellett sem tudja fedezni az egyház, pedig uj paróchia épitése is elodázhatatlanná vált, mely célra még nagyobb terhet kell az egyháztagoknak magokra vállalniok. Az 1910. évben (53—1910. e. ker. jkvi sz. a.) kapott már egyszer 3000 K népiskolai tőkesegélyt s ezen összeget másik iskolájának felépitésére forditotta. Az 1915. évben 12000 K közalapi tőkesegélyt is nyert iskola-, tanitó- és paplakás épitésére, azonban e pénz ma már a paróchiális épület felépitésére sem elégséges. Az $1^1/_2\%$-os törlesztést szabályszerü határozatokkal elvállalja s igazolja, hogy nemzetiségi vidéken református felekezeti és magyar nemzeti szempontból fontos missziót teljesit.

Egyházmegyénk közgyülése a körösszegapátii egyházat, minthogy a nemzetiségi vidéken fontos misszió teljesitésére hivatott iskolájának felépitése halaszthatatlan volt s az épités költségét saját erejéből fedezni nem tudta s minthogy az $1^1/_2\%$-os évi törlesztést 32 évre jogérvényesen magára vállalta, iskolaépitésből eredt adóssága törlesztésére ujabb 4000 K népiskolai tőkesegély megszavazása céljából pártoló ajánlással terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

90—33. A körösszegapátii presbyterium 35. és 36—1916. szám

alatt kelt, névszerint és egyhangulag hozott határozatában 1331 kor. 84 fillér 1916 évi költségelőirányzati hiányának, a komádii takarékpénztárnál fennálló 5000 koronás váltóadósságának és Magyari János épitőmester 1625 koronás biztositéki összeg cimén fennálló követelésének fedezésére 8000 K rendkivüli adó kivetését mondotta ki.

E rendkivüli adó kulcsát minden pár után 9 koronában, minden ház után 2 koronában, egy hold föld után 3 K 20 fillérben, egy legelő után 3 K 20 fillérben, egyvékás szőlő után 80 fillérben állapitja meg. Az igy kivetett összeget tiz év alatt kell megfizetni, akik azonban a reájuk eső részt f. évi november 1-ig nem fizetnék meg, fennálló tartozásuk után a jelzett időről a mindenkori takarékpénztári kamatot is kötelesek viselni.

Az egyházközségi közgyülés 3—1916. sz. a. névszerint hozott határozatával a presbyterium ezen javaslatát elfogadta.

Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerü presbyteri és egyházközségi közgyülési határozatokkal megállapitott rendkivüli adókulcsot végleg jóváhagyja, a kivetést, az égető szükségre tekintettel, már a folyó évre engedélyezi s kötelezi a presbyteriumot, hogy e rendkivüli adó befizetéséről és felhasználásáról szóló számadását a gondnoki számadással kapcsolatosan évről-évre terjessze be felülvizsgálás céljából egyházmegyénk számvevőszékéhez.

91—34. Körösszegapátii lelkész és gondnok beterjesztik a presbyterium 43— 916. sz. végzését, melyben közgyülésünk hozzájárulását és engedélyét kérik ahhoz, hogy a komádii takarékpénztárnál fentlévő 5000 koronás váltóadósságukat, mely részint a magas kamatláb, részint a váltókezelés miatt az egyházra igen terhes, kedvezőbb kölcsönre változtathassák át olyanképen, hogy ezt az összeget lelkészlak épitési alapjuktól vennék kölcsön 5 évre 6%-os kamat mellett.

Az egyház ezen 5000 koronás váltóadóssága az 1914. évben keletkezett, amikor a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete a háborus viszonyok következtében az általa iskolaépitésre megszavazott kölcsön folyósitását megtagadta. Mivel ekkorra már az épitkezés meglehetősen előre haladt, kénytelen volt az egyház váltókölcsönt venni igénybe.

A kölcsön visszafizetésének fedezésére szolgálna az a rendkivüli adó amit egyházmegyénk e célra is engedélyezett. Az adósság átváltoztatásából a presbyterium számitása szerint az egyháznak évi 100, összesen 500 K haszna lenne.

Csatolják megerősités céljából a presbyterium egyhangu határozata alapján kiállitott és valamennyi presbyter által aláirt kötelezvényt,

melyben kötelezettséget vállalnak aziránt, hogy a kölcsön után járó 6%-os kamatokat 3 hónaponként pontosan, a tőkét pedig 5 év alatt feltétlenül visszafizetik az alap pénztárának és végül, hogy e kölcsönvétellel a lelkészi lakás épitését nem odázzák el, hanem a háboru végeztével téglaégettetéssel és egyéb előzetes munkálatok eszközlésével a szükséges lépéseket haladéktalanul megteszik.

Egyházmegyénk közgyülése a mostani nehéz viszonyok között, amikor az épitkezés az anyag és munkaerö hiányában szinte lehetetlenné vált : a presbyterium kérelmét — indokai alapján — méltányosnak tartja s a maga részéről hozzájárul ahhoz, hogy a komádii takarékpénztárnál fentlévő terhes váltóadósságát a lelkészlak épitési alapjától kölcsönvett 5000 koronával konvertálja.

Mivel azonban a körösszegapátii egyház lelkészlak épitési alapját tőkesegélyből nyerte, ennek eredeti céljától eltérő felhasználását, — hacsak részben és ideiglenesen is egyedül az egyházkerület engedélyezheti : a kérelmet végső elbirálás, a bemutatott kötelezvényt pedig megerösités céljából pártoló ajánlással terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

92—35. A mezőbaji ref. egyház lelkésze és gondnoka egyházmegyénk közgyülésének jóváhagyását kérik a presbyterium azon határozatára, melyszerint az egyházi épületek most már elodázhatatlan javitására 1600 K váltókölcsönt vesznek fel olyformán, hogy azt az egyház folyó pénztárából, ha pedig arra szükség lenne, esetleg rendkivüli egyházi adókivetésből három év alatt visszafizetik. Mellékelik a költségvetést és a munkaszerződést.

Egyházmegyénk közgyülése megerösiti egyházmegyénk esperesének a kölcsön felvételére már 721—1916. sz. alatt adott engedélyét, jóváhagyja és megerősiti a bemutatott költségvetést és munkaszerződést. Utasitja a presbyteriumot, hogy a kölcsön elöirányozott idejü letörlesztéséről gondoskodjék s a kölcsön állagáról a rendes évi számadásokkal együtt tegyen külön felterjesztést egyházmegyénk számvevőszékéhez.

93—36. A tenkei presbyterium 76—1916. és 82—1916. sz. határozataiban egyhangulag kimondotta, hogy az egyházi épületeken esett jégkár költségeinek fedezésére 5000 K kölcsönt vesz fel bizonytalan időre olyképen, hogy az Ó-temető alap 6500 K értékü hadikölcsön-

kötvényét az Osztrák-Magyar Banknál letétbe helyezi s a kölcsön 5 százalékos kamatainak fedezésére az eddigi 10%-os vagyoni adón felül 5 százalék rendkivüli adót vet ki. A presbyterium határozatait az egyházközségi közgyülés a 6-1916. sz jegyzőkönyvi kivonat bizonysága szerint névszerinti szavazással egyhangulag elfogadta.

Egyházmegyénk közgyülése a tenkei presbyteri és egyházközgyülések egyező és egyhangulag hozott határozatait az 5000 K kölcsön felvételére és a 10 százalékon felül 5 százalékos rendkivüli pótadó kivetésére vonatkozólag jóváhagyó tudomásul veszi s végleges jóváhagyás elnyerése végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

94-37. A mezősassi ref. egyház egyező presbyteri és egyházközségi közgyülési határozattal kimondotta, hogy a templom tetejét horganybádoggal fedeti be. A költségek fedezésére a konventtől kiutalt 5000 K tőkesegélyből 1400 K-át óhajt erre a célra felhasználni s amennyiben ez nem volna elég, a többit az egyházi adóhátralékból fogja fedezni.

Ezen határozatokra kéri az egyház közgyülésünk jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyülése a kérést a jelen alakjában nem teljesitheti. A mezősassi egyház az 5000 koronát adóságtörlesztésre kapta, az tehát semmi más célra fel nem használható, mint az egyház már meglévő adóságainak rendezésére.

A templomtető renoválásafnak költségeit fedezze az egyház egészen s nemcsak részben az egyházi adóhátralékból, vagy ha ez nem volna elég, gondoskodjék akkor arról esetleg rendkivüli egyházi adóval fedezett ujabb kölcsönnel.

S mindenek felett az erre vonatkozó határozatok meghozatalánál tartsa szem előtt a törvény rendelkezéseit s mielőtt határozatot ho na, csináltasson az elvégzendő munkálatokra rendes költségelőirányzatot, az egyházmegye jóváhagyásától függővé tett munkálati szerződést, mert ezek nélkül egyházmegyénk közgyülése érdemlegesen a jövőben sem tud határozni.

95—38 Bessenyei Imre egyházmegyénk lelkészi gyámintézetének tagja az alapszabályok kölcsönzésre vonatkozó szakaszainak olyanképen való módositását inditványozza, hogy gyámintézetünk hosszabb lejáratu törlesztéses kölcsönöket is folyósithasson az olyan egyházak

számára, amelyek tőkesegélyben részesültek ugyan, de a szükséges kölcsöntőkéről maguknak kell gondoskodniok, hogy igy egyházaink ne legyenek kénytelenek idegen pénzintézetekhez folyamodni.

Egyházmegyénk közgyülése, tekintettel arra, hogy a tőkesegélyben részesült egyházak törlesztéses kölcsönei jelzálogi bekebelezés nélkül is tökéletesen biztositva vannak, tekintettel továbbá arra, hogy a törlesztéses kölcsönök a gyámintézet vagyonának magasabb jövedelmezőséget biztositanak, mint a takarékpénztári betétek: Bessenyei inditványát javaslattétel és további eljárás céljából átteszi lelkészi gyámintézetünk választmányához.

93—39. A magyarremetei egyház beterjeszti a presbyterium f. évi augusztus 21-én hozott 29. sz. határozatát, melyszerint a presbyterium névszerinti szavazással egyhangulag kimondotta, hogy a egyetemes konvent által megszavazott 4000 K tőkesegélyt kölcsön veszi. Csatolja a szabályszerüen kiállitott adóslevelet és a törvényes formák között hozott presbyteri határozatot.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarremetei egyház tőkesegély kölcsön felvételére vonatkozó 29—1916. számu határozatát jóváhagyja s végleges megerősités végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

97—1[illegible]. A belényesujlaki egyház beterjeszti a presbyterium 1916. augusztus 27-én tartott gyülésének II. s ámu határozatát, melyszerint a presbyterium névszerinti szavazással egyhangulag kimondotta, hogy az egyetemes konvent által megszavazott 1000 K tőkesegélyt kölcsön veszi. Csatolja a szabályszerüen kiállitott adóslevelet a törvényes formák között hozott presbyteri határozatot.

Egyházmegyénk közgyülése a belényesujlaki egyház tőkesegély-kölcsön felvételére vonatkozó II - 1916. számu határozatát jóváhagyja s végleges megerősités elnyerése végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

98—41. Az okányi egyház a tulajdonában levő s az okányi 15[illegible]. sz. tkvi betétben 711., 712., 713., 714., 715., 716. helyrajzi szám alatt felvett ugynevezett Epreskert nevü ingatlant a tulajdonjog megtartása mellett felajánlotta Okány községnek uj temető céljaira. Az egyház ezen határozatát Schwarz Jakab okányi nagybirtokos a maga részéről méltányolni és viszonozni óhajtván, a tulajdonát képező és az okányi 766. sz. tkvi betétben foglalt 1021. hrszámu ingatlannak 1021—1. szám-

mal megjelölt 2992 négyszögöl területü részét átruházza az okányi reform. egyházközségre, kötelezvén magát arra is, hogy az egyház tulajdonába átbocsájtott ingatlan részletet ugyanannyi szőlővel és nemes gyümölcsfával a saját költségén beülteti, mint amennyi az Epreskertben volt és hogy ezt a saját kerülőivel minden dijfizetés nélkül őrizteti.

Kijelenti Schwarz Jakab nagybirtokos még azt is, hogy ha az Epreskert nevü terület mint temető-évek multával meg fog telni és Okány községnek ujabb temetőhely kijelöléséről kell gondoskodnia, ugy annak idején és az akkori viszonyoknak megfelelő becsérték megfizetése ellenében öt kat. hold földet fog a polgári község részére tulajdonjogilag átbocsátani s erre jogutódait is kötelezi.

Beterjeszti lelkész és gondnok az ajándékozási szerződést és a presbyteri gyülés 18—1916. sz. határozatát, amely a felajánlott földterületet köszönettel elfogadja s ugyanakkor kéri egyházmegyénk közgyülését, hogy a szerződés jóv hagyásával engedje meg az okányi egyháznak, hogy a neki ajándékozott földterületet házhelyeknek kioszthassa. A kiosztani szándékolt földterületből mintegy 1000 négyszögöl a hivatal okok fizetési tárgyát képezi.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel veszi tudomásul Schwarcz Jakab okányi nagybirtokos azon nemeslelkü elhatározását, melylyel a református egyházat a temetőhelyül felajánlott Epreskert nevü terület helyett a sajátjából 2992 négyszögöl földterület odaajándékozásával kártalanitotta s ezen tényével a régóta huzódó ujtemető hely kérdé ét közmegnyugvásra elintézni segitette.

A bemutatott ajándékozási szerződést jóváhagyja s végleges megerősités elnyerése végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

Egyházmegyénk közgyülése elvben hozzájárul az okányi egyház azon kérelméhez, hogy az ajándékozás utján nyert földterületet házhelyeknek megfelelő árért s a vevők részéről nyujtott kellő biztositék mellett eladhassa; mivel azonban az eladni szándékolt terület egyrésze a belhivatalnokok fizetését képezi, felhivja az egyházat arra, hogy ehhez azok előzetcs beleegyezését igyekezzék kinyerni s tegyen jelentést arról, hogy az eladási árat milyen cimeu kivánja használni és kezelni. Végül figyelmezteti az egyházat arra, hogy a vevőkkel megkötött adásvételi szerződés szövegébe okvetlen vegye be, hogy annak joghatálya az egyházra a felettes egyházi hatóság jóváhagyása után terjed ki.

99—42. A kisperegi egyház már két izben kérte egyházmegyénk közgyülését, miszerint engedje meg három uj tanterem es tanitói lakás felépitését. Egyházmegyénk közgyülése első izben 76—1915. számu határozatával a kér lmet, mint kellőleg elő nem készitett ügyet, pót lások eszközlése végett visszatette a kisperegi egyházhoz azon utasitással, hogy csupán a IV-ik uj iskola és tanitói lakás felépitéséről gondoskodjék, a meglevő iskolákat pedig hozza rendbe. Az egyház ezen alkalommal 40000 K tőkesegély elnyerésére való ajánlását kérte. Lelkész az egyházmegyei határozat ellen felebbezéssel élt az egyházkerületi közgyüléshez, mely a felebbezés elutasitásával az egyházmegyei közgyülési határozatot megerősitette.

Egyházmegyénk közgyülése másodizben 48—1916. sz. határozatával a IV ik uj iskola és tanitói lakás tervrajzát, költségvetését jóváhagyta azzal, hogy az épitkezést az egyház csak a háboru befejezése után kezdheti meg s ugyanez alkalommal az egyházkerületi gyülés utján kérte a vall. és közokt. minisztert, hogy engedje meg ezen időre az iskolának bérházban való elhelyezését. Tőkesegélyre — melyet 40000 K-ról 32000 K-ra redukált — az egyházat nem ajánlhatta, mivel ujabb tőkesegélyt a konvent 1920-ig nem folyósit, de meg az egyház nem tudja, hogy az iskola felépitése mennyibe kerül s igy mennyi segélyért kell folyamodnia. A többi tervbe vett épitkezést egyházmegyénk közgyülése ez alkalommal se engedélyezte.

Most harmadszor fordul felterjesztéssel a kisperegi egyház egyházmegyénk közgyüléséhez, kéri egy uj tanterem tervrajzának és költségvetésének jóváhagyását. Azonban az első izben kért 40000 K, a második iz en kért 32000 K tőkesegélyekkel szemben mostani kérvényében már csak 26000 K tőkesegély és 4000 K adóságtörlesztési tőkesegélyre való ajánlásáért folyamodik.

Egyházmegyénk közgyülése a kisperegi iskolaépitések ügyében hozott 66—1915. és 48—1916. számu határozatait — mivel azok meghozatala óta ezen ügyben semmi változás nem történt — indokainál fogva ma is mindenben fentartja, miért is a kisperegi egyházat kérelmével elutasitja.

Ismételten s jóakaratulag figyelmezteti a kisperegi egyházat, hogy felesleges épitkezésekkel ne igyekezzék minden uton-módon megterhelni magát akkor, amikor az épitkezésre egy fillér sem áll rendelkezésre.

Haladék nélkül tegyen eleget a fenn hivatott egyházmegyei határozatok, valamint az egyházlátogató esperes helyszinen tett azon utasitásainak, hogy a meglevő és felette elhanyagolt tantermeit javittassa ki s tartsa állandóan jókarban.

Végül nyugodjék meg az egyház és vezetősége afelől, hogy akkor, amikor az egyház IV-ik uj iskolája felépitését illetőleg elfogadható és végrehajtható költségelőirányzatot terjeszt elő, amelynek alapján tőkesegély iránt való reális igénye megállapitható és akkor, amikor ennek ideje elérkezik a legmelegebb pártolással fogja egyházmegyénk közgyülése az egyház kérelmét illetékes főhatósága előtt támogatni.

100—43 A kisperegi egyház presbyteriuma f. évi julius 30-án tartott gyülése a 44—1916. sz. egyházmegyei közgyülési határozattal foglalkozván, 19. számu végzésében kimondotta, hogy „ezen kérdés érdemére vonatkozólag végleges határozatot nem hoz, hanem a megoldására felmerült négyrendbeli javaslatát az egyházközségi közgyülés elé terjeszti."

Az augusztus 6-án megtartott egyházközségi közgyülés a presbyterium négyrendbeli javaslata közül a III. számut fogadta el s kimondotta, hogy „lelkésznek 800, a két kántortanitónak külön-külön 350; az uj tanitónak 300 kor. évi terményfizetésbeli kárpótlást ad oly feltétellel azonban, hogy miután az egyháznak erre fedezete nincsen, adósegélyének 1800 K-val való felemelését kérelmezi az egyetemes konventtől. Amennyiben az egyház adósegélyének felemelését meg nem nyerhetné, a fentebb felsorolt kárpótlásokat meg nem adhatja.

Lelkész és gondnok kérik ezen határozatnak jóváhagyását és megerősitését.

Egyházmegyénk közgyülése a kisperegi presbyterium 19—1916. az egyházközségi gyülés 1—1916. számu azon határozatait, melyek szerint az egyházi belhivatalnokok terményfizetésbeli kárpótlását adósegélyének felemelése utján kivánja teljesiteni, hatályon kivül helyezi.

Az egyházi belhivatalnokok terményfizetésének megváltásánál tekintettel az adósegély elnyerésére, az egyetemes konvent Utasitásában foglalt egységárak az irányadók, azoktól eltérni semmi tekintetben nem lehet és nem szabad. Ezt a kisperegi egyháznak is — mint amely három izben kért és nyert adósegélyt — tudnia kell, éppen ezért a hivatolt presbyteri és egyházközségi határozatokat, mint amelyek az érvényben levő törvényes rendelkezésekkel ellenkeznek, hatályon kivül kellett helyezni.

A 44—1916. sz. egyházmegyei végzés, mely az egyházi belhivatalnokok terményfizetését illető kártalanitásra

hivja fel az egyházak presbyteriumait, egy pillanatig sem gondol arra, hogy a kártalanitást a kisperegi egyház által elképzelt módon eszközöljék a kebelbeli egyházak, mivel ez az érvényben levő törvényes rendelkezések szerint keresztül nem vihető, célra nem vezet, hanem ellenkezőleg arra hivja fel az egyházakat, hogy saját hatáskörükben igyekezzenek lelkészeiket és tanitòikat terményfizetéseik megváltásával szenvedett veszteségekért kárpótolni.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel vesz tudomást az egyházak minden olyan tényéről, melyekkel belhivatalnokaik sorsán kivánnak könnyiteni, de viszont éber figyelemmel kénytelen őrködni, hogy a törvény által felállitott keretek mindenütt fentartassanak.

Végül szükségesnek tartja figyelmébe ajánlani a kisperegi egyháznak még azt is, hogy a tanitóknál bármilyen mérvü fizetésemelés az eddig élvezett fizetéskiegészitő államsegélyek ugyanolyan mérvü megvonását vonhatja maga után, igy külön terhet vállal magára az egyház anélkül, hogy tanitóin segitett volna.

Egyházmegyénk közgyülése helyesnek és elismerésre méltónak tartja a kisperegi egyház azon készségét, hogy tanitói anyagi helyzetén könnyiteni kiván csupán arra figyelmezteti, hogy ezt „háborus va y drágasági segély“ cimen tegye meg.

101—44. A németperegi ref. egyház presbyteriuma 5—1916. sz. határozatában kimondotta, hogy az előkönyörgő fizetésének az egyház költségvetésébe való beállitása folytán előállott kiadási többlet fedezéséről az egyházi adó emelésével kiván gondoskodni, még pedig ugy, hogy mindazon egyháztagok egyházi adóját, akiknek állami adója a tiz koronát meghaladja, 100 százalékkal emeli.

Ezt a határozatot az egyházközségi közgyülés 1—1916. számu határozatával jóváhagyta. Lelkész és gondnok a vonatkozó jegyzőkönyveket s az uj adókulcs alapján összeálli ott kivetési névsort csatolva, kérik egyházmegyénk közgyülését, hogy az uj adókulcsot már a folyó évre is hagyja jóvá és erősitse meg.

Egyházmegyénk közgyülésének az adókulcs emelése ellen nincs elvi kifogása, sőt örömmel látja, hogy a németperegi hivek egyházi életüknek bensőbbé való tétele végett szivesen hoznak anyagi áldozatot. A beterjesztett uj adókulcsot még sem hagyhatja jóvá, mert az arra vonatkozó

határozatok meghozatalánál teljesen figyelmen kivül vannak hagyva egyházi törvényeink idevonatkozó rendelkezései.

Utasitja egyházmegyénk közgyülése a felügyelő lelkészt, hogy az egész ügyet tárgyaltassa ujból ugy a presbyteriummal, mint az egyházközségi közgyüléssel, szigoruan szem előtt tartván az egyházi törvények I t.-c. 40. és 43 §-ainak intézkedéseit s a jegyzőkönyvek kiállitásánál ügyeljen arra, hogy azok az ügyre vonatkozólag minden tekintetben világos képet adjanak.

Felhatalmazza egyházmegyénk esperesét, hogy ha felügyelő lelkész ezen utasitásnak eleget tesz, az uj adókulcsot már az 1916. évre egyházmegyénk közgyülésének nevében jóváhagyja és megerősitse

102—45. A németperegi ref. leányegyház felügyelő lelkésze és gondoka az egyház nevében beterjesztik jóváhagyás és megerősités végett az ujonnan megállapitott előkönyörgői dijlevelet.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott dijlevelet jóváhagyja, megerősiti és végső megerősités végett felterjeszti az egyházkerületi közgyüléshez.

103—46. Köröstárkányi lelkész egyházmegyénk közgyülése által arra kéri utasittatni a presbyteriumot, hogy részére uj dijlevelet állapitson meg és a püspöki alapitványt képező 4 hold földet bocsássa vissza természetben használatába.

A kérvény indokolásában elmondja, hogy közgyülésünk 96—1915. sz. határozatában azzal a feltétellel hagyta jóvá lelkészi dijlevelét, hogy a konventnek fizetésére vonatkozó becslése igazságos alapokon nyugszik és hogy a lelkész fafizetése ujabb adósegély folyósitása folytán 580 K-val emeltetik, miután ő csakis e feltétel alatt állitotta ki beleegyező nyilatkozatát a természetbeni járandóságok megváltására vonatkozólag.

A konvent azonban a köröstárkányi egyház adósegély felemelés iránti kérelmét elutasitotta azon az alapon, mert e kérelmet 98—1915. sz. határozatával már elbirálta, amikor az adózók számának helyesbitése mellett a fa egységárát változatlanul hagyta és mert az 1915. évi szeptember 5-én kiállitott dijlevélben is 2 K-val van egy szekér fa értékelve és mert a kérelem teljesitése a dijlevél megváltoztatását és a lelkészi javadalomnak az adóalap terhére való emelését vonná maga után, ami meg nem engedhető.

Az indokolás további része annak igazolásával foglalkozik, hogy

a konvent tévesen, hiteles okmányok hiányában kombinált számban állapitotta meg az adózók számát, hogy a köröstárkányi presbyterium még 1913-ban 33. sz. végzésében 2100 K-ra értékelte a természetbeniek megváltási összegét és végül, hogy lelkész csak az alatt a feltétel alatt nyugodott bele a 4 hold föld haszonértékének 80 kor. összegben leendő megváltásába, ha az egyház és az egyházmegye az 580 K fafizetés váltságpótlást az egyetemes konventtől kieszközli.

Egyházmegyénk közgyülése, tekintettel arra, hogy Köröstárkányban a lelkészi dijlevelet több evig tartó huzavona után egyházmegyei küldöttség utján csak az elmult év szeptemberében rendeztette, tekintettel továbbá arra, hogy ekkor a természetbeni járandóságok értékelése és megváltása tárgyában létesitett megállapodásokhoz ugy a lelkész, mint a presbyterium kötelezőleg hozzájárult: lelkész mostani kérelmét teljesithetőnek nem találja és azt, mint a köröstárkányi áldatlan állapotokat még áldatlanabbá tevőt elutasitja.

A dijleveleknek két oldalu szerződésekhez hasonló jellege van, amelyeket csak kölcsönös megegyezés utján és nem imperativ rendelkezésekkel lehet és szabad megváltoztatni. Az előzmények után semmiféle reménység sincsen arra nézve, hogy a presbyterium a konventi értékelésen felül, fedezet hiányában rendkivüli adó kivetésével emelje lelkészének fizetését.

104—47. Rendes államsegélyért folyamodtak:

1. A 7—1910. sz. egyházmegyei végzés ad 21. pontja értelmében Bugyi János erdőgyaraki lelkész Illye lelkigondozásáért 40 kor., Szőke Lajos illyei állami tanitó vallás- és énektanitásért 60 kor.

2. Tóth Lajos a körösjánosfalvai fiókegyház előkönyörgő tanitója vallás- és énektanitásért 200 kor.

3. A cserműi egyház missziói célokra 70 kor.

4. Fogarassy Bálint ágyai lelkész a tőzmiskei állami iskolában a vallástanitás fuvardijának megtéritésére 120 kor.

5. A szapárligetl fiókegyház az állami iskolában a vallásos oktatás ellátására, a vallástanitó s felügyelő lelkész fuvardijára 150 kor.

6. A szintei leányegyház az állami iskolába járó gyermekek vallástanitójának fuvardijára 150 kor.

8. A tenkei lelkész Hummer Irén görbedi tanitónő részére vallástanitásárt 20—30 kor.

8. A magyarcsékei egyház volt előkönyörgője jelenleg énekvezére részére vallás- és énektanitásért 100 kor.

Egyházmegyénk közgyülése a rendelkezésére álló 760 kor. rendes államsegélyt folyamodók között következőleg osztja meg:

1. I l l y e: Bugyi János felügyelő lelkésznek utiköltségre 40 kor., Szőke Lajos állami tanitónak vallás és énektanitásért 60 kor., összesen 100 kor.

2. K ö r ö s j á n o s f a l v a előkönyörgőjének vallás- és énektanitási dij pótlására nehéz helyzetére tekintettel kivételesen 150 kor.

3. C s e r m ő: missziói utazások fuvardijára 50 kor.

4. T ő z m i s k e vallástanitójának fuvardijára 100 kor.

5. S z a p á r y l i g e t vallástaniió és felügyelő lelkész fuvardijára, vallástanitás ellátására 150 kor.

6. S z i n t e vallástanitójának fuvardijra 120 kor.

7. T e n k e: görbedi vallástanitásért 20 kor

8. M a g y a r c s é k e! volt előkönyörgőjének vallás- és énektanitásért 50 kor.

105—48. A cserméi egyház költségvetési fedezetének 250 kor. hiányára tekintettel segélyt kér az egyházkerületi Református Segélyegylettől.

Egyházmegyénk közgyülése a csekély népességü gyenge anyagi erővel rendelkező fontos misszió teljesitésére hivatott c s e r m ő i egyházat 100 K Ref. Segélyegyleti segélyre melegen ajánlja a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés támogatásába.

106—49 A szintei ref. leányegyház felügyelő lelkész fuvardijára 150, magyar iskolája fentartási költségeire 50, összesen 200 K Ref. Segélyegyleti segélyért folyamodik.

Az idegen nemzetiségek és felekezetek között hiven kitartó, magyar iskolájához szivósan ragaszkodó s z i n t e i leányegyházat magas egyházi adó mellett is elégtelen jövedelmére tekintettel közgyülésünk meleg pártolással terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez azon kéréssel, hogy azt a kért célokra 200 K Ref Segélyegyleti segélyben részesiteni méltóztassék.

107—70. A radna-lippai egyház azon kéréssel fordul egyházmegyénk közgyüléséhez, hogy mivel a lippai róm. kath. elemi és polgári iskolában tanuló református leánygyermekek vallásos oktatásának ellátására fedezettel nem rendelkezik, lelkésze számára e munkájáért 200 K segélyt eszközöljön ki a Református Segélyegylet pénztárából.

Egyházmegyénk közgyülése, miután nagy sulyt helyez arra, hogy a róm. kath. iskolába járó református leánygyermekek vallásos oktatását maga a lelkész végezze, ezen fontos munka dijazása céljából a fedezettel nem rendelkező r a d n a - l i p p a i missziói egyház kérését 150 K Református Segélyegyleti segély nyujtása végett pártolólag terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

108 - 51. A magyarcsékei egyház lelkésze részére, ki folyó évi április hó végéig a távoleső Belényessonkolyosról mint felügyelő lelkész látta el Magyarcséke lelkigondozását, 100 kor., énekvezére javára, ki a lelkészi állás betöltéséig, mint előkönyörgő és vallástanitó működött 100 korona, összesen 200 Kor. segélyt kér a református Segélyegylet pénztárából.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarcsékei uj egyházat, mely első lelkésze megválasztásával csak a folyó évben esett át a kezdet nehézségein, volt felügyelő lelkészének fuvardijára 100 K, volt előkönyörgő-vallástanitója fizetésének pótlására 50 K, összesen 150 K Református Segélyegyleti segély megszavazása végett szivesen ajánlja a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés pártfogásába.

109 – 52. A belényesi egyház lelkésze és gondnoka azon kéréssel fordulnak a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez, hogy a szokásos 100 K Ref. Segélyegyleti segély helyett ezután állandóan legalább 6 évig évi 500 K segélyt juttasson ezen „elszigetelt és enyészettel fenyegetett vég gyház megmentésére.“ A kérés megokolása az, hogy a lelkészi lakot ezen évben 12000 K költséggel ujraépittette s az épitési költségből 3000 K-át pénzintézettől vett kölcsön s ennek visszatérítéséről most már segély utján kell gondoskodni. Hivatkozik arra, hogy ez az egyház román kulturális központon, városi helyen letelepedett, szegény iparosokból s hivatalnokokból áll és a segedelemre nagyon reá van utalva.

Egyházmegyénk közgyülése a román kulturális központon református felekezeti és magyar nemzeti érdekeinkért mindenkor elismerésre méltó kitartással harcoló belényesi egyházat 200 K Ref. Segélyegyleti segélyre melegen ajánlja a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés szives figyelmébe azzal, hogy az egyház ezen összeget, ha megnyeri, a lelkészi lakás épitéséből származott adóssága törlesztésére forditsa.

110—53. A belényesi egyház a Vaskóhn és vidékén élő reformátusok lelki gondozása költségeinek fedezésére 100 K Ref. Segélyegyleti segélyt kér.

Egyházmegyénk közgyülése a belényesi egyházat szórványai lelkigondozása céljából a szokásos 100 K Ref. Segélyegyleti segélyre pártolólag terjeszti fel a főtiszteletü egyhá kerületi közgyülésre.

111—54. A magyarremetei egyház közszükségeinek fedezésére 200 K segélyt kér a Ref. Segélyegylet pénztárából.

Biharvármegye véghatárán, nemzetiségi vidéken elszigetelten fekvő magyarremetei egyházunkat melynek tagjai hiven ragaszkodnak református vallásunkhoz és a magyarság mellett szivósan kitartanak, de szegénységük miatt az egyház fentartására kellő fedezetet nyujtani nem tudnak, 100 K Ref. Segélyegyleti segély engedélyezése végett pártoló ajánlással terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre egyházmegyénk közgyülése.

112—55. A kisházai és tenkeszéplaki fiókegyházak előljárói azon célból, hogy felügyelőjük a gyantai lelkész a lelkigondozást mindkét helyen teljesithesse, fuvardijra 50 50, együtt 100 K-át kérnek a Ref. Segélyegylet pénztárából.

Egyházmegyénk közgyülése, mivel ezen románlakta vidéken levő két fiókegyház fedezethiány miatt lelkigondozás nélkül nem maradhat, a lelki gondozás céljaira utiköltségül felügyelő lelkész részére Kisházának 50, Tenkeszép laknak szintén 50, összesen 100 K Ref. Segélyegyleti segély megszavazása végett pártolólag terjeszti fel mindkét kérést a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

113—56. Szabó István geszti ref. lelkész jelenti hogy gróf Tisza István ur őnagyméltósága az általa alapitott Tisza Kálmán kisdedóvoda céljaira tett 30000 K alapitványát a geszti ref. egyháznak befizette és pedig 31000 K névértékü hadikölcsönkötvényben s ennek árfolyamértékét 30000 K-ra kiegészitő 54 K készpénzben.

Egyházmegyénk közgyülése lel ész jelentését örvendetes tudomásul veszi.

114—57. Böszörményi Lajos lelkész elnök beterjeszti jóváhagyás és megerősités végett a „Lovassy Ferenc ezredévi alapitvány“ alapitó

levél öt egyező példányban. Az alapitvány jelenlegi összege 5000 K névértékü Nagyszalontai Takarékpénztár részvénytársasági részvény. Az alapitvány református népiskola és egyházfentartási célokat szolgál.

Egyházmegyénk közgyülése a „Lovassy Ferenc ezredévi alapitvány" alapitó levelét, mivel az a törvényes kellékeknek mindenben megfelel, jóváhagyja és megerősiti Az alapitólevél egy példányát a főtiszteletü és méltóságos püspöki hivatal utján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium, egy példányát a tiszántuli ref. egyházkerület, egy példányát a nagyszalontai reform. egyházmegye, egy példányát a nagyszalontai ref. egyház irattárában s egy példányát pedig özv. Lovassy Ferencné báró Lipthay Ilona őméltóságánál helyez el megőrzés végett.

115—58. Varga Sándor berekböszörményi tanitó arra kérte a presbyteriumot, hogy lakásán kenyérsütő boglyakemencét és katlant állittasson fel. A presbyterium Balogh László presbyter inditványára szótöbbséggl kimondta, hogy a kérelmet nem teljesiti, mivel Varga Sándor tanitó 1909-ben azt kérelmezte, hogy a Német-utcai lakásából — ahol akkor lakott — a boglyakemencét az egyház hordassa ki, mely kérelmet presbyterium akkor azon feltétellel teljesitett, hogy Varga Sándor tanitó ezen lakásból való kiköltözése után tartozik a kemencét visszaállitani, amely feltételnek Varga Sándor ma sem tett eleget.

Varga Sándor tanitó a presbyterium határozata ellen felebbezéssel él egyházmegyénk közgyüléséhez, ebben előadja, hogy a kemencét nem az ő, hanem első neje, néhai Raffai Ilona kérelmére hordatta ki a presbyterium, neki akkor nem is volt természetben lakása, igy tehát azon feltételt, hogy elköltözése után a kemencét visszaállitsa, nem teljesitheti, nem pedig azért, mivel nem ő kérte a kemence eltávolitást s mivel neki az nem volt fizetéstermészetével biró lakása. Felebbező nem tudja, hogy került a jegyzőkönyvbe az a kikötés, hogy ő tartozik elköltözése után a kemencét visszaállitani, a jegyzőkönyvnek ez a része nem felel meg a valóságnak, mert ő első felesége lakásügyébe bele nem avatkozott, arra semmi igéretet nem tett. Abban az időben keletkezett jegyzőkönyveket felebbező hiányosoknak és nem megbizhatóknak tartja.

Csatolva van az iratokhoz az 1909 évi szeptember 26-án kelt 6. számu presbyteri határozat, melyszerint Varga Sándor kéri a presbyteriumot, hogy lakásából a boglyakemencét hordassa ki s állitson be helyette vaskályhát. Ebben a határozatában mondta ki a presby-

terium, hogy mivel a kemence kihordása Varga Sándor tanitó kérésére történt, neki abban a lakásban többé ilyen kemencét csináltatni nem fog s ha elmegy Varga Sándor ebből a lakásból, tartozik saját költségén azt visszaállitani. Ezt a jegyzőkönyvet Kutasi Ferenc jegyző készitette a 4. szám kivételével.

Egyházmegyénk közgyülése a berekböszörményi egyház presbyteriumának 1916. év szeptember hó 3-án hozott 6. számu határozatát, a Varga Sándor berekböszörményi tanitó által az ellen beadott felebbezés elutasitásával jóváhagyja.

Egyházmegyénk közgyülése megállapitja, hogy Varga Sándor, kinek első neje néhai Raffai Ilona berekböszörményi tanitónő volt, annak fizetéséhez tartozó tanitói lakásban lakott. Első neje elhunyta után annak hivatali utódjául választott tanitónö lett felebbező második felesége.

Az 1909. szeptember 26 án kelt 6. számu presbyteri határozatból megállapitható, hogy a sütőkemence kihordása Varga Sándor kérelmére történt s igy a felebbezésben felhozott azon indok, hogy azt nem felebbező, hanem elhunyt neje, Raffai Ilona kérte volna, a tényeknek nem felel meg.

Minden tekintetben helytálló a presbyterium elutasitó határozatának azon indoka, hogy felebbezőnek lakásában sütőkemencét többé nem állit fel, mert azt egyetlen hivatalnok sem követelheti egyházától jogosan és méltányosan, hogy lakásában ötletszerüen felvetett, egyéni szempontokat szolgáló átalakitásokkal rongálja az épületet és terhelje az egyház pénztárát.

A felebbezésben felhozott azon állitás, hogy felebbező nem tett igéretet a kihordott kemence visszaállitására, ma már csak a jegyzőkönyvek alapján birálható el.

Varga Sándor az 1909. szeptember 26-án kelt 6. számu presbyteri hatérozat ellen felebbezéssel nem élt, az jogerőssé vált, igy joggal feltehető, hogy annak intézkedései magára nézve kötelezőnek ismerte el.

Mindezek alapján a felebbezett presbyteri határozatot a felebbezés elutasitásával jóvá kellett hagyni.

116—59. Ezen jegyzőkönyv hitelesitésére esperes elnöklése mellett Balog Ambrus, Hadházy Kálmán, Tatár Balázs tanácsbirákat és Szabó Lajos jegyzőt kéri és hatalmazza fel közgyülésünk.

Ennek megtörténtével a tárgysorozat minden pontja elintézést

nyert, miért is Böszörményi Lajos esperes a nagyszalontai református egyházmegye 1916. évi szeptember hó 21. napján megtartott közgyülését Isten minden lelki és testi áldásának kivánásával berekesztette.

Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző jegyzette az 1, 2, 3., 4., 5., 6., 7., 8., 11., 21, 22., 23., 24., 31., 32., 47., 48., 49., 50., 51.. 52., 53,, 54., 55., 59, 60. számokat.

Tatár Balázs vi ági főjegyző jegyzette: 30., 35., 37., 44., 45 számokat.

Perecz István lelkészi aljegyző jegyzette: 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 26., 27., 28., 29., 33., 34., 38., 46., 56. számokat.

Szabó Lajos világi aljegyző jegyzette: 9., 19., 20., 25., 36., 39., 40., 41, 42., 43., 57., 58., 61. számokat.

Bottyán Pál tanügyi bizottsági előadó jegyzette a 10. számot.

Mindezen számoknak az illető jegyzők előadói is voltak.

Nagyszalontán, 1916. évi október hó 14-én.

Hitelesitettük:

Szabó Lajos
jegyző.

Böszörményi Lajos
esperes.

Balog Ambrus
Hadházy Kálmán
Tatár Balázs

Birósági ügyek.

117—60. A nagyszalontai ref. egyházmegye rendes biróságának 1916. évi szeptember hó 21 napján Nagyszalontán tartott üléséből felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbiró mint elnökök, Balog Ambrus, Nagy Imre, Csécsi Imre, Szabó István, Kassay Béla, Tatár Balázs, Ötvös Gyula tanácsbirák, Fogarassy Bálint, Perecz István és Szabó Lajos egyházmegyei jegyzök.

Jegyzőkönyvvezető: Fogaraszy Bálint e. m. főjegyző.

Böszörményi Lajos elnök annak kijelentése után, hogy gr. Tisza István világi elnök távolléte miatt a társelnöki tisztet a hivatalára nézve legidősebb tanácsbiró, Hadházy Kálmán fogja betölteni, a birósági ülést megnyitja.

Elnök felhivja a biróságot hogy az E. T. V. t.-c. 13. §. értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg, miután az 1915. évi szeptember hó 23. napján végbe ment választás hatálya megszünt.

Biróságunk az időszaki tanácsba a rendes elnökségen kivül egy évre megválasztja:

rendes tagokul; Balog Ambrus, Tisza Kálmán gróf és Tatár Balázs;

póttagokul: Nagy Imre, Kassay Béla, Hadházy Kálmán, Szarka Sándor dr. és Ötvös Gyula tanácsbirákat.

Kmf.

Böszörményi Lajos
esperest elnök.

Hadházy Kálmán
világi elnök.

Fogarassy Bálint
jegyző.

118 - 61 Jegyzőkönyv a nagyszalontai református egyházmegye rendes fegyelmi biróságának 1916. szeptember hó 21-én tartott gyüléséről.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes lelkészi és Hadházy Kálmán világi tanácsbiró helyettes világi elnök elnöklete alatt Balog Ambrus, Nagy Imre, Csécsi Imre, Szabó István, Kassay Béla, Tatár Balázs, Ötvös Gyula tanácsbirák: Fogarassy Bálint, Perecz István és Szabó Lajos jegyzők.

Jegyzőkönyvvezető! Szabó Lajos. Felek részéről: Nagy Kálmán várasfenesi tanitó jelent meg.

A bíróság a fentebb felsorolt elnökökből és birákból szabályszerüen megalakult.

Elnök előadja, hogy jelen birósági gyülésnek tárgya a Nagy Kálmán várasfenesi tanitó fegyelmi ügyében hozott 56—1916. számu jogerős egyházmegyei birósági itélet végrehajtása.

Böszörményi Lajos esperes elnök Nagy Kálmán várasfenesi tanitót a bíróság előtt megfeddi s szigoruan utasitja, hogy hivatalos tennivalóit ezentul lelkiismeretes buzgósággal végezze.

Kelt mint fent.

Hadházy Kálmán
világi elnök.

Böszörményi Lajos
esperes, lelkészi elnök

Szabó Lajos
jegyző.

Tárgymutató.

1. KÖZGYÜLÉS.

		Jegyzette:
58— 1.	A gyülé; megnyitása. Esperes megnyitó beszéde . .	Fogarassy B.
59— 2.	Tisza István gróf egyházmegyei gondnok üdvözlése .	„
60— 3.	Jelentés a távol evő tagokról	„
61 - 4.	Az egyházak világi képviselőinek igazolása . . .	„
62— 5.	A tárgysorozat megállapitása	„
63 6.	A szavazatbontó bizottság jelentése	„
64— 7.	Esperes jelentése a törvényszerü egyházlátogatásáról .	„
65— 8.	Espe es jelentése az elnöki uton elinté ett ügyekről .	„
66— 9.	Esperes jelentése a scontó ügyekről	Szabó Lajos
67—10.	Tanügy bizottság jelentése	Bottyán Pál
68—11.	Ujonnan választott tanitók eskütétele . . .	Fogarassy B.
69 12.	Számvevőszék jelentése	Perec István
70—13.	„ „	„
71—14.	„ „	„
72—15.	„ „	„
73—16.	„ „	„
74—17	„ „	„
75—18.	„ „	„
76—19.	Országos Lelkészi Nyugdij- és Gyámintézel 1915. évi számadása	Szabó Lajos
77—20.	Magyarc ékei lelkészválasztás megerős tése . . .	„
78 21.	Egyházm. le k. gyámintézet számadása . . .	Fogarassy B.
79—22.	Egyházm. lelk gyámintézet választm. felterjesztései . .	„
80—23.	„ „ „ „ „ . .	„
81—24.	„ „ „ „ „ . .	„
82—25.	Egyházm Tanitó és Segélyegyes. számadása . .	Szabó Lajos
83—26.	Eg házker. 89—1916. sz. határozata a tanitói és kántori dijlevelek tárgyá an	Perec István
84—27.	Magyarcsékei temetési stóla	„
85—28.	Szondy Géza kérvénye Hodor István ügyében elrendelt vizsgálat me lőzése tárgyában	„
86—29.	S ondy G felebbezése a kőröstárkányi helyettes lelkész fizetésének megállap tása ellen	„
87—30	Gyantai lelkész failletményének megváltása . . .	Tatár Balázs
88—31	Mezősassi egyház kölcsönfelvétele	Fogarassy B
89—32.	Kőrösszegapátii egyház tőkesegély kérvénye . .	„
90—33.	Kőrösszegapátii egyház rendkivüli adókivetése . .	Perec István
91—34.	Kőrösszegapátii egyház kölcsön felvétele . . .	„

		Jegyzette :
92—35.	Mezőbajji egyház kölcsönfelvétele	Tatár Balázs
93—36.	Tenkei eg ház kölcsönfe vétele	Szabó Lajos
94—37.	Mezősassi egyház kölcsönfelvétele	Tatár Balázs
95—38.	A mezősassi egyh. a Lelk. Gyámint.-től 5000 K kölcsönt kér	Perec István
96—39.	A magyarremetei egyház tőkesegély kölcsön felvétele .	Szabó Lajos
97—40.	A belényesujlaki „ „ „ „ . .	„
98—41.	Az okányi egyháznak Schwarz J. birtokos ingatlan ajándékoz	„
99—42.	A kisperegi egyház iskolaépitési és tőkesegély kérvénye .	„
100—43.	A kisperegi belhivataln kok terményfizelésének megváltása .	„
101—44.	Németperegi uj adókulcs	Tatár Balázs
102—45.	Németperegi előkönyörgő dijlevele	„
103 46.	Hodor István K. árkányi lelkész kérvénye uj dijlevélért .	Perec Ist á
104—47	Államsegély kérvények	Fogarassy B.
105—48.	A csermői egyh z Segélyegy sülethez intézett kérvénye .	„
106—49	A szintei „ „ „ „ .	„
107—50.	A rad a-lippai „ „ „ „ .	„
108—51	A magyarcsékei „ „ „ .	„
109—52.	A belényesi „ „ „ .	„
110—53	A belényesi (Vaskóh) „ „ „ .	„
111—54	A magyarremetei „ „ „ .	„
112—55	A k sházai és tenkeszéplaki „ „ „ .	„
113—56	Geszti lelkész jelentése a Tisza K lmán óvoda alapt kéjének befizetéséről	Tatár Balàzs
114—57	Lovassy Ferenc alapitvány alapitó levelei (Nagyszalonta) .	Szabó Lajos
115—58.	Varga Sándor berekböszörményi tanitó felebbezése .	„
116—59.	Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság vá asztása .	Fogarassy B

II BIRÓSÁGI ÜGYEK.

117—60.	Időszaki tanács megalakitása	Fogarassy B
118—61.	Nagy Kálmán várasfenesi tanitó ügyében hozott 56 számu egyházmegyei birósági itélet végrehajtása . . .	Szabó Lajos

Esperesi jelentés.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

A törvényszerü egyházlátogatásról a következőkben van szerencsém jelentésemet megtenni:

Aradon, Kisperegen, Szemlakon Radnalippán, Gyorokon, Pankotán, Világoson, Borossebesen, Szentleányfalván magam, Sarkadon Kolumbán Áron kötegyáni lelkésszel, Kötegyánban dr. Szarka Sándor tanácsbiróval végeztem az egyházlátogatást.

Nagyszalontán Balog Ambrus tanácsbiró Kolumbán Áronnal, Ágyán és Feketegyarmaton Fogarassy Bálinttal.

Geszten, Tiszaradványban, Mezőgyánban, Gyantén, Zsadányban, Biharugrán és Körösnagyharsányban Nagy Imre tanácsbiró.

Tenkén, Gyantán, Tenkeszéplakon, Belényesujlakon, Belényessonkolyoson, Körösjánosfalván, Várasfenesen, Kőröstárkányban, Magyarremetén Bagdi János tanácsbiró Bottyán Pál belényesi lelkésszel, Magyarcsékén és Bihardobrosdon Polgár Gyula várasfenesi lelkésszel, Belényesben dr. Szarka Sándor tanácsbiróval.

Komádiban, Magyarhomorogon, Kőrösszakálban, Kőrösszegapátiban, Mezősason és Berekböszörményben Szabó István tanácsbiró Bessenyei Imre mezősasi lelkésszel.

Feketetóton, Árpádon, Erdőgyarakon, Mezőbajon, Vadászon, Bélzerénden, Nagyzerénden, Tamáshidán és Anton Kassay Béla tanácsbiró Bugyi János erdőgyaraki lelkésszel.

Erdőhegyen Fogarassy Bálint ágyai lelkész.

Csermőn Szabó József borossebesi lelkész.

Sarkadkereszturon és Okányban Kolumbán Áron kötegyáni lelkész végezték az egyházlátogatást felkérésem és megbizásom folytán.

Megjegyzem, hogy jelentésemben az ujonnan kiadott „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“ pontjaihoz kivánok alkalmazkodni s amennyiben lehet, kérdőpontjaira megfelelni.

I. Az egyházközség belélete.

Vasárnap délelőtt és ünnepnapokon minden egyházban tartatik egyházi beszéd, vasárnap délután 15 egyházban kátémagyarázat, 11-ben bibliamagyarázat, 5-ben imádság, 11-ben felváltva káté, bibliamagyarázat, vagy imádság, 4-ben predikáció.

Hétkö nap délelőtt majd minden egyházban van könyörgéssel istentisztelet, délután rendszeresen csak Nagyszalontán, Komádiban és Berekböszörményben, — bünbánati héten 32 egyházban van részint minden nap, részint csak szombaton istentisztelet. Hétköznap a téli hónapokban hetenként egyszer bibliamagyarázat tartatott 23 egyházban.

Konfirmációra a növendékeket a lelkész készitette elő 31 egyházban, a tanitó 14-ben, 3 helyen pedig a lelkész és tanitó, (ide van értve a széplaki és kisházai leányegyház is.)

A hivek mindenütt kellő buzgósággal látogatták, különösen vasárnap délelőtt a templomot, a háboruba vonult férfiak helyeit a legtöbb egyházban betöltötték a nök akik lelkük bánatának vigasztalására gyógyirt kerestek az Ur házában.

Uri szent vacsora évenkint 6-szor van kiszolgáltatva, az azzal élők száma csak annyiban kevesebb néhol, mint más években, amennyiben a férfiak nagy része hadbavonult. Betegeknek az urvacsorát leginkább a templomi urvacsoraosztás napján mindenütt kiszolgáltatják.

Baptisták és nazarénusok 26 egyházban vannak, — amennyiben számukat ki lehetet mutatni — 761-en. Általában az tapasztalható hogy számuk nem növekedik, hanem fogy. Felekezetnélküliek vannak 290-en. A törvénytelenül együttélők számát nem lehet pontosan kimutatni, de a lelkészek mindenütt gondoskodnak a bajok megszüntetéséről.

Vegyes házasság az elmult évben köttetett 118. Megegyezés történt 18 esetben, ebből javunkra 14, kárunkra 4 A lelkészek mindenütt teljesitik a vegyes házasságok körüli kötelességeiket és a megegyezésekről az anyakönyvek „észrevétel"-i rovatában nyilvántartást vezetnek.

Egyházi szertartásunkat mellőzték, a keresztelésnél 28, az esketésnél 141, a temetésnél 17 esetben. Ezen adatok az állami anyakönyvekkel összehasoolitás alapján vannak kimutatva. A házasságkötéseknél egyházi szertartásaink mellőzésének legfőbb oka az, hogy a harctérről e célra rövid szabadságot nyert férfiaknak hamar vissza-

kellett menni s igy nem volt idejük az egyházi áldás kikérésére.

Békitettek a lelkészek 3 egyházban 5 esetben.

Az egyházközségek tagjainak egyházi áldozatkészsége megfelelő: 30 egyházban, meg nem felelő: 16-ban, de ez utóbbi egyházakban is mindenütt nagymérvü adakozások történtek a hadiárvák, özvegyek és rokkantak részére, ezért nem adhattak annyit az egyház céljaira, mint más évekb.n szoktak.

Kegyes adományok:

Ant sebesült katonák részére 10 kor., Katonák otthonára 6 kor., Katonák segélyezésére p. p. 140 ko . 68 fill., József szanatórium 2 kor., Katonák karácsonyára 95 kor., 94 fill., Vak katonák részére 10 kor., Ref. ü: p. p. 50 fillér. Összesen 265 korona 12 fillér.

Belényes Juhász Lajosné szószókteritő 80 kor. Háborus célokra 100 kor. Mány Tivadarné 5 kor. Összesen 185 korona.

Belényessonkolyos. Rokkantak részére a hivek adakoztak 59 kor. 92 fill. Perselypénz 5 kor. 55 fill Összesen: 85·47 kor.

Geszt. Háborus célok: 463 kor. Tisza Istvánné grófnő 50 kor., Biró Mihály 28 kor., Hitelszövetkezet isk. épitésre: 250, Község: 20. összesen 404 kor.

Erdőgyarak: Hitelszövetkezet 200 kor. Pap János 10 kor., Bagosi Sándor-7 K 50 fill., Perselypénz 78 kor. 49 fil, Község 1000 kor., Rokkantaknak 80 kor., összesen 4375 kor. 99 fill.

Feketegyarmat: Szénási Istvánné vak katonáknak 20 kor.

Feketetót. Molnár Imre az urasztalára egy teritőt ajándékozott 10 kor. ért., Köteles Mihály haszonra való fát 10 kor. ért. Sebess Gyula hadi kölcsön jegyzés kiegészitésére 23 kor. 58 fill. Gazsó Imre 4-ik honvéd gyalogezredbeli, nagy- és kis ezüst vitézségi éremmel kitüntetett törzsőrmester kitüntetése alkalmából 10 kor., Hadi jótékonycélra begyült perselypénz 56 kor., Egyéb perselypénz 54 kor. 14 f. Összzesen 203 kor. 72 fill.

Kőrösnagyharsány: Kőrösnagyharsányi hitelszövetkezet 150 kor. Egy magát megneveztetni nem akaró 35 kor., Aradi Bálint 32 kor., Gergely Mihályné 2 kor., Bittó Imréné 5 kor., Máté Lajosné 5 kor., Bittó Lajosné 5 kor., Váradi Péterné 2 kor., Perselypénz volt 259 kor. 94 fill. Összesen 595 kor 94 fillér.

Kőrösjánosfalva: Rokkantak részére a hivek adakoztak 36 kor. 60 fill., Perselypénz 26 kor. 65 fill. Összesen 73 kor. 25 f.

Kőrösszakál: Csoma Mihály 1 kor., Puskás Mártonné 1 kor., Lovas Bálintné, Csege Ágnes 2 kor. Tar Ignácz 2 kor., Kovács József 8 kor., Kovács Bálint 2 kor., Varga István 1 kor, Buka Ferencz és neje 20 kor, Templomi perselypénz 69 kor. 11 fill. Összesen 119 kor. 11 fill.

Kőröstárkány: F. Szathmári János a templomban cement járdára 400 kor.

Kötegyán. Vallásos és hadijótékonycélokra 122 kor.,

Magyarcsékén Az 1915. évben az egyház részére a következő adományok folytak be: Szikszay Dezső templomra 50 kor. Szikszay Dezsőné 50 kor., Szolár Pál 4 kor., Szöllősi István lelkészlakra 4 kor, Perselypénz 22 kor. 40 fill., Urasztalára a hivek 40 kor. értékben., Község adománya 20 kor., Kulcsár S. adománya 2 kor. Összesen 192 kor. 40 fill.

Nagyszalonta: Csepregi Mihály és neje Bagosi Juliánna templom alap 1000 kor., Nagy Sándorné, Külüs Zsázsánna 50 kor. Függetlenségi és 48-as népkör 19-ik iskola-alap 000 kor., Függetlenségi és 48-as népkör Bondár Ferencz ösztöndijalapitvány 200 kor., Özv. Kajtor Lászlóné, Külüs Sára egyházi közszükségleti alap 40 kor. Liszkai Lajos 39 kor., Varga Andrásné 0 kor., Női jóléti bizottság ruha segély 240 kor., Nagyszalontai takarékpénztár 160 kor. Függetlenségi és 48-as népkör 100 kor., Fülöp István 20 kor., Kulin Vilmos 20 kor. Dr. Balogh Ernő 20 kor., Cs. Szücs Sándor 20 kor., Kenéz Lajos 10 kor., Dr. Ervin Manó 10 kor., Fülöp József 10 kor., Ifj Katona Sándor 10 kor., Tatár Balázsné 5 kor., N. N. gyüjtéséből 13 kor. 80 fill, Apróbb adományokból 36 kor. 34 fill. Összesen 3013 kor. 14 fill.

Nagyzerénd. Veress Károly 10 kor., Kovács Lajos kereskedő 25 kor., Kovácsné Petrányi Teréz 25 kor., Dr Gyenge János 20 kor, Tabajdi Károly 50 kor., Tabajdi Károlyné 0 kor., Weisz Manó 50 kor., Molnár Sándor 20 kor., Molnár Sándorné 0 kor., Dr. Kulcsár Péter 25 kor. Pozsonyi Irma 50 kor., Dávid Károlyné 4 kor., Sándor Mihály 50 kor., Sándor Mihályné 10 kor., Sztankovics Istvánné 5 kor., Id. Képiró Mihály 20 kor, Id Képiró Mihályné 10 kor., Békésmegyei Takarékpénztár nagyzeréndi fiókja 00 kor., Hevesi Józsefné 30 kor., Dávid Sándor 1000 kor. Összesen 1554 korona. Ez összegek mind uj harangokra adattak.

Végösszeg: Harangokra 1554 kor., Perselypénz 120 kor. 51 fill., együtt 1674 kor. 51 fill.

Pankotán az egyház részére adakoztak: Szentendrey Béla 10 kor,, Földvári Gyula 10 kor. Takács Imre lelkész 15 kor., Izsák

László 20 kor, Gyulai Ferencz 20 kor, Földvári Géza 10 kor., Fekete Károlyné 10 kor., A szentannai szórvány hivei 25 kor., Világosi fiókegykáz 6 kor., gyermekek karácsonyfájára többen 21 kor. Vöröskereszt egyesület 50 kor., Perselypénz 176 kor., ezen kivül többen kisebb adományokat tettek: 113 K 80 f-t és igy a kegyes adományok összege 486 kor. 98 fill.

Világos, Izsák László: 5 kor. Templomra adakoztak: Aradcsanádi Gazd. Tkptár 100 kor., Temesvári Bank és Keresk. R.-T. 50 kor., Aradi Polgári Tkptár 50., Aradi Ipar és Népbank 50 kor., Aradmegyei Tkptár 50 kor., Aradi Első Tkptár 50 kor. Ujszentannai I. Tkptár 50 kor., Ujszentannai Népbank 50 kor., Pankotai Népbank 50 kor., Szentendrey Béla 20 kor, Pankotai Cazd. és Iparbank 5 kor., Arad-Hegyaljai Tkptár 30 kor., Ujszentannai Gazd. és Iparbank
Összesen: 560 korona. Hogy az adakozásnak ily szép eredménye volt s ezzel együtt a világosi fiókegyház templomépitési alapja 6000 kor.-ra emelkedett, ez főképen Haty Adolf gonduok, kir. vezető járásbiró érdeme, miért neki elismerésemet és köszönetemet nyilvánitottam.

Radnalippa: Mudin Béla 10 kor., perselypénz 50 kor., Lippa község 300 kor., összesen 360 korona.

Sarkad Szegény- és árvaalapra:

Buzi Gáspár betegápoló katona 4 kor, Sarkadvidéki takarékpénztár 150 kor., Névtelen 100 kor., Három egyház takarékmagtár alap 420 kor., Háznál urvacsorakor 2 kor. 80 fill., Jenőpusztai perselypénz (pünkösd) 11 kor. 11 fill., Konfirmált növendékek 14 kor. 66 f. Borbély Gábor 4 kor., Gazdasági takarékpénztár 200 kor., Névtelen 200 kor., Erdős Dávidné 10 kor. Összesen 1136 kor. 57 fill.

Orgonaalapra:

Névtelen 100 kor., Varga Albertné 10 kor., özv. Kovács Jánosné 1 kor., Névtelen 300 kor., Másik névtelen 120 kor. összesen 531 K Kis Lajosné, Debreczeni Sára asszony urvacsorához 16 kgm. lisztet értéke 12 kor. 80 fill.

Hadbavonultak családjai részére:

Sajti Imre 10 kor.

Egész évi perselypénz 163 kor. 1 fill. Más egyházi jótékonyságra perselypénz 94 korona 14 fill. Adományok öszszege 1947 kor. 55 fill.

Szemlak: Perselypénz 115 kor., Kunkel Regina urasztala teritő 6 kor., Brand Fülöpné ugyan e célra 20 K. Amerikaiak a hadiárvák s özvegyek segélyezésére küldtek az egyháznak 700 kotonát. Összesen 841 korona.

Tamáshida: Unghvári Gyula lelkész és társai 1176 kor.

Tenke. A szegényalapra adományoztak: Jenei János örmester 10 kor., Vas Gyula 0 kor. Vas Lajos 10 kor., N. N. Amerikából 12 korona. Egyház adományai: A debreczeni Katona Otthonra 0 kor. Egy könyöradományt gyüjtő tanitónak kor., Budapesti szegény és árvagyermekeknek 1 kor., Katonáknak vallásos iratokra 5 kor., Ugyanezen célra lelkész és presbyterium gyüjtése 145 kor 4 fill. Perselypénzek jótékony célra 37 kor. 27 fill. Összesen 7 kor. 69 f.

Várasfenesen 160 kor. értékü urasztalra teritőt készitettek a hivek.

Zsadány: Tar Ferenc orgona-alap 2 kor., Balog István e célra 10 kor. Boros Ilona óvónő a szószékre teritő 90 kor. Összesen 132 korona.

Ezeken kivül kisebb adományokat igen sok egyházban tettek, ugy hogy a kegyes adományok végösszege 17370 korona. Az urasztalát kenyérrel és borral több helyen a hivek látták el.

Hadikölcsönre az egyházak összesen 154720 koronát jegyeztek.

A Péter-Pál napi gyüjtésből a Vöröskereszt javára 8 egyházból beérkezett hozzám 543 kor. 69 fill adomány, mely összeget a Főtiszteletü Püspöki hivatalhoz küldtem.

Az egyházközség szegényeiről, árváiról csak kis mértékben történt gondoskodás, mivel a szegényalap összege még csekély. Azonban tankönyvekkel sok egyházban segitették a tanulókat. Ezen célokra forditott adományok összege 3107 kor.

Felekezeti sérelmek nem fordultak elő.

Hitelveinkkel ellenkező szokások nem terjedtek el.

Vallásos felolvasások nem tartattak.

Parochiális kör csak Nagyszalontán van szervezve, mindkét körben 18 tagból áll az egyháztanács.

Református egyesületek, énekkarok, helyi vallásos irányu lapok sehol sincsenek.

A gyülekezetek tagjai leginkább a „Téli ujságot", több helyen a „Vasárnapot" és a „Koszoru" füzeteit járatják és olvassák.

Népkönyvtár van 27 egyházban.

II. Az egyházközségek külélete, szervezete és vagyona.

A presbytériumok mindenütt szabályszerüen vannak szervezve, tagjainak összes száma 76. Kettős elnökség 3 egyházban van. A presbyteri gyülések jegyzőkönyveit mindenütt rendesen vezetik, jegyzője legtöbb helyen tanitó.

Egyházközségi közgyülés képviseleti alapon van szervezve 9 egyházban.

Az anyakönyvek mindenütt be vannak kötve és pontosan vezettetnek. A lelkészi irodák, parochiális könyvtárak, levéltárak mindenütt rendben vannak.

Földbirtoka van 41 egyháznak, ezek közül 2 felesbe, 39 pedig haszonbérbe adja. A haszonbéri jövedelem 13 egyházban nem folyt be, amit a háborus visz nyoknak lehet tulajdonitani.

/z ingatlanok mindenütt az egyház nevén állanak.

Tőkepénze nagyon kevés egyháznak van, alapitványa mindnek. A tőkepénzek és alapitványok összege 523606 kor. 22 fill. Kellőképen vannak hiztositva, tiz egyházban takarékpénztári betétben, 6-ban kötvényekben, 30-ban részint takarékpénztári betétben, részint kötvényben. Kamathátralék 13 egyházban van, az sem nagy összegben.

Magtári tőkéje 17 egyháznak van, és pedig: terményekben: 924 mázsa, kötvényekben 4115 kor.

Adóssága van 34 egyháznak 384710 kor. Ezen összegből sarkadi egyházat 105361 körona előnyös földvételre forditott kölcsön terheli. A kamatláb a törlesztéses kölcsönöknél 5 százalék, a többieknél 6 és 8 százalék. Kamatokat mindenütt kifizették.

Minden egyháznak van megerősitett költségvetése.

Az egyházi adó az Egyházi Törvény III. t.-c. 8. §-a alapján van kivetve: 11 egyházban, a 13. §. alapján 35-ben. Adócsökkentési segélyt kapott 30 egyház 36304 kor. összegben. Pótadó van kivetve 13 egyházban 11224 korona.

Az egyházak számadásait előbb a presbytérium, azután az egyházmegyei számvevőszék vizsgálta meg. Bevétel volt 374485 kor., kiadás 350376 kor. maradvány 24109.

Az egyházi épületek közül a templom a népességhez viszonyitva kicsiny Aradon, javitást igényel: Erdőhegyen és Feketetóton, ujra épitendő: Pankotán és Radnalippán. A lelkészlakok közül sürgős ja-

vitást igényel a mezőgyáni, mezőbaji és nagyzerindi. Ujraépitendő: Körösszegapátii, kőröstárkányi, belényessonkolyosi és radnalippai. Az iskolák sürgős javitást igényelnek: Várasfenesen, Nagyzerénden, Körösnagyharsányban és Ágyán. Ujraépitendők: Feketegyarmaton, Erdőhegyen, Kisperegen. Ujraépitendő az Anti tanitói lak is.

Nagyobb mérvü javitást tettek a templomon: Sarkadon 796 K. a lelkészlakon: Belé yesben 2000 K., Erdőgyarakon 474 K., Pankotán 400 K. az iskolán: Kötegyánban 261 K, Sarkadon 728 K., a tanitói lakon: Tamáshidán 3250 K., a melléképületeken: Geszten 677 K. Ezeken kivül a kisebb javitásokat is beszámitva, összesen 10500 koronát forditottak az egyházak épületeik javitására.

Tüzkár ellen az épületek teljes értékig vannak biztositva.

A belhivatalnokok mindenütt ki vannak fizetve, csak Borossebesben tartozik az egyház a lelkésznek 1 ? hkl. terménnyel.

Ugy az egyház, mint a belhiv talnokok részéről adók, nyugdijintézeti járulékok, közigazgatási költségek ki vannak fizetve.

A mult évben hét egyház kapott 50000 K. tőkesegélyt templom, lelkészlak és iskola épitésére, államsegélyt kapott hét egyház: 760 K-át, másnemü segélyben — leginkább a községektől — részesült 10 egyház 6590 K értékben.

Pere van 3 egyháznak, az egyház mindenütt felperes.

A temetők legtöbb helyen körülárkolva s gondozva vannak.

III. Az egyházközségek iskolai ügyei.

Az egyházlátogatók jelentése szerint a hadbavonult tanitók helyek a lelkészek tanitottak: Borossebesen Szabó József, Kőrösnagyharsányban Perecz István, Pankotán Takács Imre, Várasfenesen Polgár Gyula, más egyházakban az otthon maradt tanitók helyettesitették hadbavonult társaikat. Ezeken kivül Mezőgyánban beteg tanitónő helyett fél évig tanitott Ónody Sándor lelkész. Fogadják ugy a lelkészek, mint a helyettesitést végző tanitók köszönetemet és elismerésemet a tanügy érdekében tett fáradozásaikért.

Tetemes a mulasztás: Belényesujlak, Kőröstárkány, Várasfenes, Berekböszörmény iskoláiban

Az egyházlátogatók jelentése szerint az iskolák szellemi állapota Várasfenesen Nagy Kálmán iskolájának kivételével mindenütt megfelelő.

A régi kitünő értelemben kiváló eredménnyel tanitottak: Árpádon Szücs Balázs és Székely Emilia. Feketegyarmaton: Posta Lajos. Geszten; Balogh József, Faragó Róza. Komádiban: Kiss Dániel. Kisnyégerfalván Schroff Etelka. Kötegyánban Csatóné Somogyi Etelka, Rovács János. Magyarhomorogon Mohácsiné, Váczi Gizella. Mezősason Nyeste Gyula. Nagyszalontán Szabó Lajos, Lehóczky József, Debreczeniné, Balogh Erzsébet, Szabóné, Borbély Anna, Kiss István, Balogh Ilona. Nagyzerénden Molnár Sándor. Sarkadon Mikó Márton, Schrötter Dániel, Farkas Irén, Falusi Ágnes, Papné, Kovács rma, Nyiriné, Csurgai Teréz, Kovács Ilona. Tenkén Budai Berta Vadászon Balogh József. A vallás tanitását kiváló eredménnyel teljesitették: Szintei áll. iskolában Fogarassy Bálint lelkész. Aradi községi iskolában Patkó Imre polg. isk. tan. Belényesi áll. isk. Bottyán Pál lelk. Belényesonkolyosi áll. iskolában Kalas Ferencz lelkész. Körösjánosfalvai áll iskolában Tóth Lajos áll. tanitó. Gyantai áll. iskolában Vajda Mihály lelkész, a: énektanitást Kerékgyártó Mihály tanitó. Körösszakáli áll. iskolában Némethy János lelkész. Magyarremetei áll. iskolában Szathmáry István lelkész, az énektanitást Hermann Mózes áll. tanitó. Magyarcsékei áll. iskolában vallás és énektanitást Török Pál áll. tanitó. Nagyszalontai közs. polg. iskolában Kiss István ref. tanitó, az énektanitást H. Fekete Péter polg. igazgató. Radnalippai áll. és más felekezeti iskolákban Lengyel Imre lelkész.

Várasfenesről azt jelenti a küldöttség, hogy a Nagy Kálmán iskolájában az eredmény rossz, müködése a tanügyre nézve hátrányos, miért is kénytelen vagyok ellene a fegyelmi eljárás megindítását inditványozni.

Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében iskoláinkról a következőket jelenthetem:

A 1915—16-ik iskolai évről a népiskolai statisztikai kimutatás végösszege a következő:

Iskolai épületek száma 112
Tantermek száma 127
VI. osztályu iskola van 34 helyen.
V. „ „ „ 3 „
IV. „ „ „ 3 „
Fiu iskola van 28
Leány iskola „ 27
Vegyes iskola „ 56

Bentlakó tanitó	van	90
Lakbéres „	„	2
Okleveles „	„	110
„ segéd tanitó	„	1
Nem okl. „ „	„	2
Állandó		109
Ideiglenes „	„	4
Ref. ismétlőben tanit		33

Igazgatótanitóság szervezve van 18 helyen.
Hadbavonult 37 tanitó.
A folyó tanévben „egy“ uj tanitói állás lett szervezve (Kispereg).

6—12 éves tankötelesek kimutatása:

Tanköteles	fiu	5713,	leány	5358,	összesen	11071
Egyh. iskolába jár	„	3736	„	3583	„	7319
Más iskolába jár	„	1351	„	1265	„	2616
2 cimen isk.-ba	„ „	5087	„	4848	„	9935
Törv. cimen nem jár	fiu	239,	„	179	„	418
Iskola kerülő	„	387	„	331	„	718
A két cimen összesen	„	626	„	510	„	1136

Az egyház isoláiba járó más vallásu növendékek:

Fiu 2 2, leány 166 összesen 378. Ebből ágost. h. 33, r. k. 165, g. kath. 2 ., gör. kel. 168, Izr. 48.
Konfirmálva lett fiu 552, leány 638, összesen 1190.

13—15 éves tanulók kimutatása:

Tanköteles	fiu	2296	leány	2047	összesen	4343
Egyh. is. jár.	„	318	„	300	„	618
Más isk. „	„	517	„	347	„	864
A két cimen	„	835	„	647	„	1482
Törv. cimen nem járó	fiu	1210,	leány	1145	„	2355
Iskolakerülő	„	251	„	255	„	506
A két czimen	„	1461	„	1400	„	2861

Az egyház iskoláiba járó növendékek közül más vallásu volt: Fiu 2, leány 3, összesen 5. Róm. kath. 3 Gör. kel. 1, izr. 1. Konfirmált fiu 1, leány 2, összesen 3.

Iskolai felszerelések s taneszközök:

Iskolai butor	3314 db	értéke	3918 K
Tanszerek	5035 „	„	4868 „
Tanulók könyvtára	4885 „	„	12279 „
Tanitók könyvtára	2217 „	„	9586 „
Tornaszerek	4 „	„	25 „

Vezérkönyvek db szerint 456.
Tankönyvek a kerületiek használtatnak.
Testgyakorló-tér 70 □ m.
Faiskola terü et 5200 □ m.

Az iskoláztatásra tett kiadások kimutatása:

Rendes kiadások:

Tanitói fizetésre készpénz — — — —	168935 K	
Lakbér érték és lakpénz — — — —	30870 „	
Földek, alap, kamatok — — — — —	26190 „	
Termények, szolgálmányok — — — —	10485 „	236480 K
Tanitói nyugdij s. 30 f. adók — —	2672 „	
Adók — — — — — — — —	7346 „	
Épületfenntartás s tüzbiztositás — — —	16387 „	
Takaritás, fütés stb. — — — — —	17154 „	
Bu orok, tanszerek stb. — — — —	4585 „	
Vegyesek — — — — — — —	5104 „	53248 K
Rendkivüli kiadás — — — — —		3200 „
	összes kiadás	292928 K

A kiadások összegéből államsegély:

Fizetéskiegészités cimén — — — —	96228 K	
Személyi pótlék — — — — — —	4453 „	
Tandijkártalanitás — — — — — —	10623 „	
	111304 „	
Községi segély — — — — — —	5056 „	
Alapitványi kamatok — — — —	1619 „	
Más forrásból segély — — — —	4221 „	
	10896 K	

Fedezet állami segélyből és más forrásokból — 122200 K

Összes kiadás tehát — —	2929 8 K
Fedezet — — — —	122200 K
Az egyházakat terhelő kiadás	170728 K

Isk lafentartási alap van két egyházban 17369 K értékben.
Iskolai árva és segélypénztár 6 egyházban 4776 K alappal.
Segélyt kapott 391 tanuló 2091 koronát.
Az iskolai év 31 helyen 10 hónapig
„ „ „ 16 „ 9 „
„ „ „ 3 „ 8 „
„ „ „ 3 „ 8 „ hónapnál kevesebb ideig tartott
A más jellegü iskolákba járó 6—12 éves református növendékeink 29 helyen; 13—15 éves tanköteles növendékeink 20 egyházban részesültek vallásos oktatásban.
Vallástanitók dijazására:
6—12 éves tankötelesek után 6790 K.
13—15 „ „ „ 930 K.
összeg lett kifizetve részben az állam által, részben egyházi pénztárból.
Az iskolák a szükséges naplókkal, taneszközökkel fel vannak szerelve.
Az 50 filléres beiratásdijat a növendékektől mindenüt szedik s ebből begyült összeget népiskolai ifjusági és tanitói könyvtár céljára forditják
A megrendelésre egyházhatóságilag kijelölt typusok, a beiratási dijak arányában mindenütt be vannak szerezve, kivéve Pankotát, hol annak beszerzésére lelkészt és gondnokot utasitottam. Tankönyvekkel a növendékek el vannak látva s az egyházkerület által megállapitott tankönyvek használtatnak.

IV. Egyházi tisztviselőkről és presbyterekről.

1915. évben foglalták el állásukat a következő lelkészek: Takács Imre Pankotán, Polgár Gyula Várasfenesen, Péntek Ferencz Berekbószörményben, a tanitók közül Kádár Béla Anton, Balogh Ilona Nagyszalo tán.
Az egyházi tisztviselők és presbyterek kötelességeiket általában buzgósággal teljesitették, amire nagy szükség is volt mert a háborus viszonyok miatt sok nehézséggel járt az egyházak kormányzása.

V. Statisztikai adatok,

Lélekszám: 99804.
Anyakönyvi adatok. Született: 1079 fi, 1015 nő, összesen 2094.

Ezek közül törvényes: 999 fi, 936 nő, összesen 1935. Ezek közül törvénytelen: 80 fi, 79 nő, összesen 159. Meghalt: 1206 fi, 1112 nő, összesen 2318. Házasságot kötött: 124 tisztapár, 98 vegyespár, összesen 222 pár. Konlirmált: 504 fi, 605 nő, összesen; 1109. Áttért hozzánk: 3 fi, 10 nő, összesen 13. Kitért tőlünk; 6 fi, 13 nő, összesen 19.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk folyó évi közgyülése óta következő fontosabb intézkedéseket tettem, melyeknek részint tudomásul vételét, részint helybenhagyását kérem:

1. Polgár Gyula várasfenesi lelkészt Magyarcsékére felügyelő-lelkésszé kineveztem s felhivtam a választás előkészitesére. (383 sz.)

2. Kalas Ferencet köröstarkányi felügyelő-lelkésszé kineveztem. 440 sz.

3. Kalas Ferenc Magyarcsékére rendes lelkészül megválasztatván a köröstarkányi felügyelő-lelkészségről lemondott. Helyette Polgár Gyula váresfenesi lelkészt neveztem ki. (481 sz.)

4. Lénárt Jánot az árpádi presbyterium választása és oklevele alapján a tanitóságban megerősitettem. A nagyszalontai e. m. tanitói segélyegyletnek kötelezett tagja. (584 sz.)

5. Kézy Ignác feketetói lelkész tudatja, hogy Fehérgyarmatra rendes letkésszé választották, ezért mostani állásáról lemond. A feketetóti lelkészválasztásra vonatkozó intézkedéseket megtettem. (592 sz.

6. Nagyzeréndi lelkészi hivatal 81—1916. sz. a. tudatja, hogy Molnár Sándor tanitó anyakönyvezető-helyettessé neveztetett ki s kér, hogy ehez beleegyezésemet adjam. A beleegyezést oly feltétel mellett adtam meg, hogy az anykönyvvezetést csak a tanórákon kivül, iskolája hátránya nélkül végezheti. 626. sz.

7. Az egyházkerületi közgyülés felhivja az egyházakat, hogy épületeiket valódi értékig pótlólag biztositsák. Körlevélben tudattam. (633 sz.)

8. Gyoroki lelkész beterjeszti a presbyterium 18 sz. határozatát, mely szerint a kitünő oklevélel biró Jónás Margitot választották meg tanitónővé. A választást megerősitettem s Főtiszteletü Püspök Urlól a fizetés kiegészitéshez beleegyező nyilatkozatot kértem. Kijelentettem, hogy a nagyszalontai egyházmegyei tanitói Segélyegyesületnek kötelezett tagja. (659 sz.)

9. Kalas Ferenc beterjeszti a magyarcsékei lelkészi jövedelem kiegészitése iránt a Vallás és Közokt. Miniszterhez intézett kérvényét.

1916 aug. 1-től dec. 31-ig járó 552 K 60 f. kiutalásának eszközlése végett a Főtiszteletü Püspöki Hivatalhoz felterjesztettem (704. sz.)

10 Mezőb ji lelkész 68 sz. a. beterjeszti a presbytériumnak az egyházi épületek sürgős kijavitása végett szükséges kölcsön felvételére vonatkozó határozatát A kölcsön felvételét a sürgető szükségre tekintettel engedélyeztem, a kérvényt az egyházmegye közgyülés elé terjesztem. (721. sz.)

11. Főtiszteletü Püspök Ur 4894 számu leiratában ludatja, hogy a belényesujlaki egyház 1000 korona, a magyarremetei egyház 4000 korona, a mezősasi egyház 5000 korona tőkesegélyt nyert, a két első a közalapból kapja a kölcsönt az utóbbi maga gondoskodik a töke beszerzéséről. Ezen leirat alapján a belényesujlaki és magyarremetei lelkészekhez a kötvényeket szabályszerü aláirás végett elküldtem, — a mezősasi presbytériumot pedig felhivtam, hogy a tőke beszerzéséről gondoskodjék. (726. sz.)

12. Tenkei lelkész 164 - 1916. sz a beterjeszti a presbytérium és egyházközségi közgyülés határoz tait az egyházi épületeken elemi csapás által okozott károk kijavitására szükséges 5000 korona kölcsön felvétele tárgyában. Tekintettel a sürgető szükségre a kölcsön felvételét engedélyeztem, a kérvényt az egyházmegyei közgyülés elé terjesztem. (730. sz.)

13. Varga Sándort a szemlakl presbytérium választása és bemutatott oklevele alapján a szemlaki kántortanitói állásban megerősitettem s kijelentettem, hogy a nagyszalontai egyházmegyei tanitói Segélyegyesületnek kötelezett tagja. (746. sz.)

14. Fortuna Miklósné, szül. Becsek Róza református vallásu okl. tanitónőnek felhatalmazást adtam arra, hogy a tulkai állami iskolába járó református növendékeknek a vallást tanithassa. (748. sz.)

15. Csath Andrást a kisperegi presbytérium választása és bemutatott oklevele alapján a kisperegi kántortanitói állásban megerősitettem s kijelentettem, hogy a nagyszalontai egyházmegyei tanitói Segélyegyesületnek kötelezett tagja. (762. sz.)

16. Az egyházkerületi közgyülés 190—1916. sz. határozata alapján 671 számu körlevelemben felhivtam a presbytériumok figyelmét arra, hogy az egyes helyeken megszüntetett legációt állitsák vissza s különösen a háboru befejezése után minden ünnepen legátust kérjenek, sőt uj legációkat létesitsenek. Ezen felhivás eredményéről az egyházkerület legközelebbi közgyülése elé minden egyházmegyétől jelentést kiván.

17. Az erdőgyaraki lelkész beterjesztette a presbyterium 38—1916.

sz. határozatát, mely szeriut Balogh József hadbavonult okleveles tanitót rendes tanitóul választották meg s helyetteséül Bor Jolán okleveles tanitónőt alkalmazták. Balogh Józsefet bemutatott oklevele alapján a rendes tanitóságban megerősitettem. Bor Jolánt pedig felhatalmaztam arra, hogy ideiglenes minőségben a tanitást megkezdhesse s Balogh József hazaérkeztéig végezhesse

Tiszteletem kifejezésével vagyok.
Nagyszalonta, 1916. szept. 4.

Böszörményi Lajos,
esperes.